

“ZARJA”

MESEČNIK ZA SLOVENSKO ŽENSTVO V AMERIKI.

Štev. (No.) 24

June, 1931

Letnik (Volume) 3.

Ženski svet

ODLIČNO DELO NAŠIH ČLANIC. — Sosestri Angela Preglet in Margaret Poznich sta se toliko potrudili za razširjanje dnevnika “Amerikanski Slovenec” v letošnji kampanji tega lista, da sta sprejeli drugo in tretjo najvišjo nagrado. Častitamo.

MRS. ANGELA PREGLET,
ki je pridobila 226 novih naročnikov za
Am. Slovenca.

NAŠA SOSESTRA ODLIKOVANA MED AMERIKANCI. — Rojakinjo in sestro gl. odbornico v SŽZ. Mrs. Albino Novak je doletela izredna čast, da je bila pred kratkem na konvenciji v Dayton, Ohio, izvoljena za predsednico bratske podporne organizacije “Woodmen Circle” za državo Ohio. Imenovanje je bilo združeno z lepo družabno prireditvijo na čast naše sestre. Seveda ji tudi cela SŽZ. častita.

DESETLETNICA “KOLA JUGOSLOVANSKIH SESTER”. — Odlične žene iz cele Jugoslavije so se zbrale v Ljubljani, kjer se je koncem aprila vršila proslava desetletnice imenovane organizacije, ki bomo več spregovorili o nji o drugi priliki. Slavnostnemu zborovanju je sledil 11. redni občni zbor “Kola”, kakor tudi koncert v dvorani Union dne 25. aprila. Na koncertu, ki je vspel sijajno je nastopila med drugimi tudi ameriškim Slovencem znana ga. Pavla Lovšetova.

DVE PRILJUBLJENI AMERIŠKO SLOVENSKI PEVKI PREDSTAVLJENI DOMOVINI. — “Ženski svet” je pred kratkim objavil članek, ki na najlepši način opisuje naši pevki Mary Udovič in Josephine Laushe, clevelandčanki, ki sta zaradi svojih lepih fonografskih plošč znani med vsemi ameriški Slovenci. — Lepo je, da se ga. Pavla Lovsetova spominja slovenskih Amerikank na ta način. Tako medsebojno pospeševanje poznanja in prijateljstva med novo in staro domovino bo prej ali slej gotovo rodilo koristi za obe strani. Gotovo je, da se prejšnja leta tukaj nismo mnogo brigali, kaj delajo naši v domovini, še manj so se pa tam brigali za nas in malo jim je bilo na tem, da bi proučevali naše razmere, ki so popolnoma drugačne od razmer v domovini. Od načina, kako so se razni slovenski lektorji in umetniki, ki so nas v zadnjem času obiskali, znali prilagoditi našim razmeram, je zavisel tudi njihov uspeh.

ODLIKOVANA USMILJENKA. — Znano je, da je med člani častne legije na Francoskem veliko število katoliških sestra, da bi pa katera ženska kdaj dosegla odlikovanje, ki je namenjeno edinole častnikom, ki so se odlikovali s svojo hrabrostjo na bojnem polju, o tem zgodovina molči. Prvič se je to pripetilo sedaj, ko je prejela to izredno čast sestra Leonida, strežnica v ženski kaznilnici St. Lazaire v Parizu.

Ženska ječa je pod nadzorstvom 36 sester reda Marie-Joseph. Najstarejša med njimi in obenem prednica je sestra Leonida, ki je nastopila službo 11. junija 1871. Bilo je to v onih dneh, ko je padlo cesarstvo in je francoska Komuna gospodarila nad mestom.

Sestra Leonida je imela zadnjih šestdeset let marsikatero izkušnjo z najbolj razvinitimi zločinkami. Kolikor je bilo usmrčenih je vse spremljala na zadnji poti. Bila je navzoča pri usmrtitvi slavne špijonke, ogerske pevke Mate Hari.

Časopisje ji je ponujalo 200.000 frankov za popis njenih doživljajev. Sestra je odklonila, ker je proti predpisom njenega reda, da bi se ime katere njihove sestre razglašalo med svetom.

Imenovane sestre uživajo ravno tisto hrano kakor zločinke in žive v istih zaporih kakor jetnice.

“MATI VOJNE” MRTVA. — Vojska je prinesla Srbiji slavo, vlado, nov teritorij in nov vpliv. Ni čudno, da je vse, kar je zvezano z zadnjo vojno, v časti v Beogradu.

Vsak otrok v Jugoslaviji danes ve, da je bil Voja Tankošić tisti mož, ki je organiziral zaroto proti Habsburžanom, in da je on vadil Gavrila Princip kako rabiti orožje.

Major Tankošić je padel v boju l. 1915, ko se je umikala srbska armada pred prodirajočimi Avstrijci. Po njegovi smrti je njegova mati uživala časti svojega bojaželjnega in hrabrega sina. Imenovali so jo “mati vojne”.

Pred par tedni je umrla mati Tankošić. Pokopana je bila na državne stroške z vsemi vojaškimi častmi.

PRAKTIČNI USPEHI MATERINSKEGA DNE. — Letošnji Materinski dan ni prinesel samo sentimentalnega izraza spoštovanja in ljubezni do matere. V New Yorku se je osnoval odbor, imenovan Maternity Center, ki si je postavil nalogo v bodočnosti bolj skrbeti za materinstvo. Predsednica Mrs. Kermit Roosevelt je povdarjala, da umrje letno 16.000 mater pri porodu. Med člani najdemo osebe kakor Mrs. Herbert Hoover, Mrs. Charles A. Lindbergh, večino zastopni-

MRS. MARGARET POZNICH,
ki je pridobila 189 novih naročnikov za
Am. Slovenca.

kov javnega zdravja in onih, ki se zanimajo za socialne razmere.

Z letošnjim 10. majem se je začel od morja do morja razlegati klic, oziroma poziv, da bo treba v bodočnosti bolj skrbeti za materinstvo.

KAJ JE MATI. — Mrs. Mary Mellas iz Sparte, Ill., je pred nekaj dnevi dala svojo kri za bolno hčerko, — drugo jutro pa je povila novo hčerko.

DVANAJST NAJPOMEMNEJŠIH ŽEN. — Amerikanski list za gospodinje "Good Housekeeping" je med svojimi naročniki uvedel volitve, katerih dvanajst žen je največjih. Iz prvotno predlaganih 2.786 imen so jih poizbrali 26, nato so pa še to število zožili na 12. Odbor, ki je izrekel končno odločitev, je bil sestavljen iz petero moških: Newton D. Baker, Dr. Henry Van Dyke, Booth Tarkington, Otto Kahn in Bruce Barton.

Po tej razsodbi so imena dvanajstih največjih žen sledeča:

1. **GRACE ABBOTT.** — Predsednica državnega otroškega urada; voditeljica v kampanjah za zakone o delu otrok, otroških klinikah in postajališčih otroških postrežnic; 10 let ravnateljica lige za varstvo naseljencev; je predlagala in pomagala, da je začela Zveza Narodov preiskovati trgovino z belim suženjstvom; progresivna humanitarijanka.

2. **JANE ADDAMS.** — Filantropistka in pionirka v socialnem dobrodelju; je preskrbela "Hull House" v Chicagu; znano po celi Ameriki zaradi praktične-

ga humanitarizma; ustanoviteljica in predsednica ženske mednarodne lige za mir in prostost, ki ima pododdelke po 21 deželah.

3. **CECILIA BEAUX.** — Mednarodno znana umetnica. Njena dela so razstavljeni v Pennsylvania Academy of Fine Arts, Toledo Art Museum, Metropolitan Museum v New Yorku, Brooks Memorial Gallery v Memphis, John Heron Art Institute v Indianapolisu, Boston Art Museum in Chicago Art Institute. Je tudi ravnateljica organizacije American Federation of Arts.

4. **MARTHA BERRY.** — Ena izmed prvih, ki je prispevala za vzgojo dečkov in deklic po gorah na jugu; dala je sezidati Berry Mountain šole blizu Rome, Georgia, kjer se pripravljajo otroci za razne poklice.

5. **WILLA CATHER.** — Pisateljica romanov, znana po svojem globokem umevanju in krepkem slogu. Spisala je knjige "My Antonia", "One of Ours", "A Lost Lady", "Death Comes to the Archbishop". Prej je bila poročevalka za liste in urednica.

6. **CARRIE CHAPMAN CATT.** — Voditeljica v boju za žensko neodvisnost; organizirala nestransko narodno zvezo volilk, da bi vzgojila ženske, kako naj z razsodnostjo uporabljajo svojo volilno pravico; je organizirala in vodila narodni odbor za preiskovanje vzroke vojn in potov, kako bi se dalo vojnam izogniti v bodočnosti.

7. **GRACE COOLIDGE.** — Je ob enem z Dolly Madison znana zaradi svo-

je izredne ljubeznivosti in prijaznosti kot gostiteljica Bele Hiše. Odgovorna je za milijon dolarjev namenjenih šoli za gluhoneme otroke. Je tudi pesnica.

8. **MINNIE MADDERN FISKE.** — Igralka velikega slovesa; ustvarila je ulogo kakor "Tess of the D'Urbervilles" in "Becky Sharp"; delavna v gibanju, da se prepreči krvoločnost do živali; nikoli ne nosi živalske kožuhovine.

9. **HELEN KELLER.** — Gluha in slepa od detinske dobe je razvila sredstva in pripomočke za razumevanje, ki so prinesli celi svet do konca njenih prstov; je veliko predavala in zelo pospešila vzgojo slepih.

10. **FLORENCE RENA SABIN.** — Dr. Simon Flexner jo je imenoval najodličnejšo sedanjo znanstvenico; prva in edina ženska, odbrana za National Academy of Science; je v veliki meri razvila znanje o krvi in krvnih boleznih.

11. **ERNESTINE SCHUMANN-HEINK.** — Primadona in svetovno slavna koncertna pevka; je uspešno združevala svojo umetniško karijero z materinstvom; je podarila svoj dom v Kaliforniji veteranom svetovne vojne.

12. **MARY E. WOOLLEY.** — 30 let predsednica na Mount Holyoke College; imenovan doktorica od univerz Brown, Amherst, Smith in Yale; upravnica Woodrow Wilsonove ustanove; znana vsled svojih naprednih nazorov glede vzgoje.

Le štiri izmed teh "največjih žen" so bile poročene.

Razno

Nova zbirka poezij. — Ivan Zorman, ameriško slovenski pesnik, je izdal novo zbirko svojih poezij, ki jo krstil "Pota ljubezni". Po opisu v clevelandskih listih sklepamo, da ta zbirka ne samo dosega, temveč celo prekaša vse njegove prejšnje zbirke. Če upoštevamo, da je Ivan Zorman vso svojo šolsko izobrazbo prejel v Ameriki, bomo razumeli, da je njegovo delo naravnost fenomenalno. Le izredno velik duh more premagati težave, ki jih je premagal on, in nam more zapeti v materinem jeziku o naši stari domovini na način, kakor je zapel on. Sosestre in rojakinje v Ameriki, sezimo po njegovi najnovejši knjigi in mu izkažimo priznanje, ki ga v največji meri zasluži!

* * *

Tujski promet v Sloveniji. — Slovenija, ki jo vedno bolj pogostoma nazivajo "Jugoslovansko Švico" še vedno nima tistega tujskega prometa, ki bi ga zaradi svoje naravne lepote zaslužila. Nimajo zadosti primernih hotelov na primernih mestih, nimajo avtomobilskih cest, tudi transport po železnici ni na taki višini kakor bi moral biti, da bi imeli tujski zadosti ugodnosti. Vendar pa tudi v sedanjih razmerah tujski promet hitro napreduje in postaja važen faktor sloven-

skega narodnega gospodarstva. Poleg Dalmacije je Slovenija najbolj obiskana zemlja na slovanskem jugu. Dočim so pred petimi leti našli le okrog 20.000 tujcev na leto je lansko leto samo Dravsko banovino obiskalo 136.000 ljudi. Izreden napredek.

Gmotne koristi tujskega prometa imajo le kraji, kjer obiskovalci prenočujejo. torej pred vsem Ljubljana, Kočevje, Maribor in Celje, še bolj pa Bled, Kranjska gora, Rogaška Slatina, Dovje, Bohinjska Bistrica, Laško in Rateče-Planica.

Gotovo bo znala Slovenija v bodočnosti vedno bolj izkoriščevati svojo prirodno lepoto, kakor zna Švica svojo.

* * *

Prvi slovenski film. — Skoraj neverjetno, vendar je resnično: Slovenci so sami izdelali svoj prvi film izredno velikega pomena, kulturno-alpinski film iz slovenskih Julijskih planin. Ljubljanska "Ilustracija" nam podaja o tem delu, ki ga je izvršil turistovski klub "Skala" v Ljubljani, naslednji popis:

"Naš film prikazuje doživljanje treh turistov-alpinistov v kraljestvu Zlatoroga Gornik, Ljubljančan, se odpelje iz Ljubljane na Jesenice s svojima tovarišema. Med potjo zre filmska kamera na Šmar-

no goro, po Sorškem polju, ogleda si Kranj in Savo, Kropo in Kamno gorico in nje starodavno industrijo žebeljev, Karavanke, Završnico z mogočno elektranom ter Golico vso v pomladanskem cvetju. Njemu nasproti se pripelje s Planice tovariš Klemen. Njegove poglede zopet lovi kamera in nam prikazuje gorenjo Savsko dolino, Rateče, Kranjsko goro, silne stene Prisojnika, veličastno Martuljkovo skupino, Mojstrano, kjer se odpirajo Vrata v Triglavsko skupino. Vse to smo že videli, ko se snideta tovariša na jeseniškem kolodvoru. Gresta v jeseniško tovarno po tretjega, Robnika. Najdeta ga pri težkem delu in se zmenijo, da gredo jutri v hribe. (Konec I. dejanja.)"

"Drugi dan izstogijo na postaji Dobra in gredo skozi Vintgar v Krnico. Napote se na Pokljuko, vmes pa srečavajo kmete pri težkem delu, in voznike, ki dovažajo les. V gozdovih na Pokljuki opazujejo drvarje in oglijarje. Ustavijo se pri lovski koči in si privoščijo "ta zelenega". Mahnejo jo nagrej in večer jih dohiti nad Suhim grabnom. Postavijo si šotor in dožive krasen solnčni zahod. Prvi dan ture je pri kraju. (Konec II. dejanja.)"

(Dalje na strani 112.)

A. Schiffrer:

Svoji k svojim!

VETOVNA vojna nas je naučila marsikaj. Trgovec in obrtnik sta prišla do zaključka, da bosta morala izhajati polagoma tudi brez sodelovanja svojega naroda. Delavec se je začutil neodvisen, ko so začele prihajati plače bolj pogostoma in večje. Najbolj preprosti izmed nas se je — hočeš, nočeš, moraš — naučil toliko deželnega jezika, da ve, da za svoj denar more dobiti kjer hoče in kar ravno hoče. Odtujili smo se eden drugemu. Staro, v prejšnjih časih tolikokrat rabljeno in še večkrat zlorabljeno geslo “Svoji k svojim!” je izgubilo svojo veljavo.

Isto skušnjo kot posamezniki so dobile tudi naše slovenske podporne organizacije. Pridobivanje članov ni več tako lahko kakor je bilo poprejšnja leta. Novih naseljencev ni; in pri mladih, tukaj rojenih, geslo “Svoji k svojim!” ne vleče.

S tem se, seveda, še ne pravi, da jednotarjenje peša v Ameriki. Gotovo ne! Medtem ko bratske podporne organizacije, katerih delovanje je jasno kot beli dan, hirajo, rastejo skrivne organizacije kot gobe po dežju. Ni je dežele, ki bi bila tako preplavljena s skrivnimi društvi kot ravno Amerika. Kdor dandanes ne spada v eno ali več društev, ne nosi znaka te ali one organizacije, ne zna podati roke po predpisih, se pogladiti pravočasno po čelu, zakriviti ustnice na poziv ali pa pomežikniti z drugim očesom, se popraskati za enim ali drugim ušesom, si sme častitati, da je neranjiv in varen pred zapeljevanjem in skušnjavami vseh zapeljivih agentov, ki hodijo okoli v ovčjih oblačilih in iščejo koga bi požrli. Pri zadnjem štetju se je naštelo več kot 800 skrivnih organizacij, katerih članstvo znaša nad 60 milijonov odrastlih oseb v Zedinjenih državah.

Kaj so vsi drugi “indoor sports” v primeri z delovanjem teh skrivnih organizacij! Šest večerov v vsakem tednu je posvečenih skrivnostim in nad deset milijonov ljudi, ki imajo um in prosto voljo, prisega vsaj enkrat na teden z vso slovesnostjo, da bodo raje izgubili desno roko, si dali iztakniti levo oko in iztrgati jezik, kakor da bi črhnilo eno samo besedico o delovanju svoje, najboljše in najbolj vzvišene in najbolj popolne družbe. Možje in žene, starčki in mladeniči, od predsednika do zadnjega cestnega pometača, pogledajo vsaj enkrat na mesec skozi skrivnostno linico vrat skrivnostne dvorane, pošepetajo skrivnostno geslo, ki jim odpre vrata v skrivnostni polno dvorano. Kakor hitro si stopil čez prag, kralji, principi, vitezi, plemiči, rdečkožci in pomorski roparji stopajo zopet na dan. Tisoči in tisoči stopajo dan za dnem, da zopet začujejo vabljivi glas jelenov, medvedov, orlov, uharic in nevem

še kakšnih pred- in po-potopnih bitij živalskega kraljestva. In kadar se jim je posrečilo zasesti slavnoznanega kozla, ali pa prebresti vroči pesek saharske puščave, ne bodo jenjali, dokler sami ne vjamejo vsaj enega trpina, ki se bo žrtvoval za zabavo onih, ki jih imenuje od tega dne naprej brate. Res, moč skrivnosti je nepopisljiva! Tako močna je skrivnost, da prisili največjega stiskača, ki je vsak mesec sproti preklel vsak zakonit assesment svojega društva, da poseže v žep tako globoko kolikor more in niti z očesom ne migne, čeprav dostikrat sam ne ve, zakaj se bodo porabili njegovi groši. Nič ne prešteje, nič ne vpraša; tja na mizo vsuje vse svoje premoženje pred plemenitega glavnega mojstra, javno v pričo celega skrivnega kraljestva, zato da bo vsaj vedel vsakdo, da “foreigner” je ravno tako dober človek kot katerikoli drugi človek.

Vse to je lepo in hvalevredno delo, ki ima čudovit vpliv na naseljence — tujca. Toda delovanje vseh teh skrivnih organizacij, delujočih po enem in istem patentu, se ne da primerjati z delovanjem enega samega skromnega društva katerekoli si bodi slovenske jednote.

Nič ne bom pretiraval. Oglejmo si našega naseljence, ko je stopil prvič na ameriška tla! Kljub vsemu dobremu vplivu domače strehe, kljub vsej vzgoji, ki smo jo prejeli od cerkve in šole v domovini, in kljub vedno čujočim zakonitim organom nas je prišla večina pod zvezdnato zastavo z bore malim spoštovanjem do zakona in še z dokaj manjšim znanjem in zanimanjem za ustavo in ustroj države. Zakon se je moral spoštovati zato, ker ga je zapisal in podpisal cesar in ker je gledalo oko postave, da se je držal. In vendar je spoštovanje in spolnjevanje zakona najbolj pomenljiv pogoj sreče za posameznika in za človeško družbo! Društvo ga je vzelo v roke, ga učilo spolnjevati pravila, ki so jih napravili člani društva sami. Polagoma se je poglobil v uradovanje društva in svoje jednote. Počasi so se mu odprle oči in spoznal je, da je ustava jednote in njeno uradovanje posneto po ustavi in uradovanju vlade Zedinjenih držav. Nobena večerna šola ga ni boljše seznanila z uradovanjem in poslovanjem ljudovlade, s pokorščino do uradnikov, ki jih je izbiral sam, in mu dokazala potrebo spoštovati pravila in zakone, kot ravno naša pohlevna in nezatna društva.

Če se je poleg tega društvo tudi zanimalo za članov duševni blagor in zahtevalo, da mora spoštovati nespremenljivi božji zakon, in ni delalo nobenih eksperimentov na živem telesu svojega članstva, je tako društvo napravilo za naše naseljence in za novo domovino več kot vse skrivne organizacije z vsemi svojimi visokodonečimi naslovi in imeni.

Vse premalo se naglašajo te zasluge naših društev kadar se govori o pomenu slovenskih organizacij v Ameriki. Ko človek čuje o dolarjih, ki so brisali solze vdovam in sirotam, in o pogrebih, ki so jih preskrbela društva, mu nehote pride na misel, da niso naše jednote nič drugega kakor pogrebni zavodi. Ni čudno, da se pri vsem tem pozabi na delo, ki so ga društva leto za letom opravljala s tem, da so s praktičnim zgledom in prostim podukom spreminjala naše naseljence v državljanke, ki spoštujejo danes zakon, ki ga delajo sami potom svojih zastopnikov v Zedinjenih državah.

Slovenska Ženska Zveza ima ravno sedaj svojo kampanjo za pridobivanje novih članic. Njen namen je združiti vse slovensko ženstvo pod svojo zastavo za skupno pomoč in za medsebojno izobrazbo. Potreba jo je poklicala v življenje. Ženska je danes enakopravna z moškim. Hoditi bo morala isto pot, da se nauči poslovanja, potrebe zakonodaje in spoštovanja do zakonov, ki jih sama napravi, kakor je po nji moral hoditi moški.

Kaj in koliko bo napravila za dobrobit našega naroda v novi domovini, zavisi popolnoma od članstva, ki ga bo dobila pod svoj prapor. Tukaj je lep prostor za

izobražene ženske našega naroda, ki žele napraviti vtis na narod s svojim delom. Nihče ni previsok in preučten. Kristus je stopil doli iz nebes, da je naučil človeka kako živeti, da doseže častno in večno srečo. Šel je med najbolj revne in najbolj zaničevane svojega zaničevanega naroda. Najpreje je začel doma pred svojim lastnim pragom, šele potem je poslal svoje učence med druge narode. Kar je preprostih hčera našega naroda, same vedo, da jim je potreba še veliko šole predno bodo stopile na mesto, ki ga zavzemajo njihove sestre, tukaj rojene Američanke. Slovenska Ženska Zveza jim nudi najboljšo šolo v tem oziru ker organizacijo vodijo ženske same.

Poleg tega je organizacija slovenska in vse njeno premoženje last slovenskega naroda in bo ostalo med narodom. Ker je katoliška, upošteva pred vsem božji zakon; na tem mora biti zidan človeški zakon, če hoče družba, da se spoštuje.

Danes, ko se vsak dan ponavlja glas o smrti naroda v tujini, danes, ob enajsti uri, bi se moral bolj nego kdaj poprej v zgodovini našega naroda v Ameriki, razlegati glas: *Svoji k svojim!*

A. Gnidovec:

Vera in narodnost

IKAR se ne strašite: saj ne mislim podati v naslednjem kake učenjaške razprave o veri in narodnosti; ne, nič takega! Čisto priprosto hočem poudariti tisto tesno vez, ki družiti ti dve neizmerni dobrini, ki jih je Bog podelil človeštvu! Dokazati hočem tudi z zgledi najnovejše zgodovine, ki je žalostna sicer, a ki pa tudi obenem versko zavest in narodni ponos Slovencev tako zelo osvetljuje, dokazati da je ta vez naravna, da se ljudstvo tega zaveda in da zato tudi tako junaško, krčevito in z vsemi silami brani to nerazdružljivost med vero in narodnostjo. Ne mislim, da tukaj v Ameriki — dasi bi bilo marsikje tudi zelo, zelo potreba! — ampak tam v domovini ravno sedaj, tam, kjer teče bi-stra Soča.

Ni je na svetu reči, ki bi človeku po naravi in po božji volji globlje segala v dušo, kot je vera. Najsvetejša zadeva posameznika kakor tudi vsega občestva je vera. Kaj človek vse pretrpi in je pripravljen pretrpeti še stokrat, če bi bilo treba, za svoje versko prepričanje! Vse zapusti, vsemu se odpove, kar mu je sicer tako ljubo na svetu, samo da si ohrani vero svojo. Pa narodi kot celote, kako so se borili za vero svojih praočetov! Z mečem v roki so branili svojo versko zavest. To je eno dejstvo. Drugo pa je zopet tako lahko uvidevno in vsa-

kemu pametnemu človeku tako samo po sebi razumljivo, kakor je posameznemu človeku in skupinam sveta zadeva **vera**, tako je sveta zadeva posamezniku in skupinam **narodnost**. Skoro bi rekel, da je nekaterim narodnost še več kot vera, kar pa seveda ni popolnoma v skladu ne s človeško pametjo, ne z božjo voljo. Kaj nimamo dovolj narodnih mučnikov, ki nam pričajo svetost, — dovolite, da rabim ta izraz — narodne zavesti? Kaj ni zemlja pogosto pila krvi, prelite za rodno grudo, in jo še pije?

Ti dve dobrini, ta dva ideala, sta tako trdno združena med seboj, da jih ni ločiti drugače kot s silo, pa še takrat le začasno: dokler sila traja. Kako ječi, kako poka in hrešči, kakor bi se mogočni hrasti podirali, kakor bi se skale lomile, kadar kdo hoče ljudem vzeti vero, ali narodnost, kadar hoče kdo ločiti vero od narodnosti. Kajti to oboje je vkoreninjeno globoko v srcu in tam medsebojno prepleteno s tisoči vezi. To je nekaj naravnega, Bog-Stvarnik človeštva je to v svoji modrosti tako uredil. Zato je tako pri posameznikih, kakor pri skupinah, kjer ni tega boja in upora, kadar hoče tujec vzeti ali s silo ali z zvijačo ali vero ali narodnost, sigurno znamenje, da ni v srcu več verske ali pa narodne zavednosti ali pa nobene. Tak posameznik, taka skupina, kjer je ločitev vere in narodnosti lahka, kjer tujec — kaj je tujcu mar tvoja narod-

nost — z nekaterimi lepimi obljubami ta dva ideala igraje loči, bo kmalu zgubil še ono, kar mu je ostalo. Eno kot drugo je bistveno v človekovem srcu: eno samo ne more živeti, le životari še nekaj časa, morda en rod, dva, potem pa umrje. Kjer kdo zapusti vero, bo zapustil kmalu tudi narodnost, kjer zapusti narodnost, bo zapustil kmalu tudi vero! To potrjuje zgodovina.

Zato vsaka oblast, tako civilna kakor cerkvena, ki je res pravična in uvidevna, ne le da ne bo poskušala teh dveh bistvenih in vzvišenih idealov ločiti, ampak še kar moč združevati. Tam, kjer oblast, naj bo ena ali druga iz narodnostnih ozirov, iz tako-

navadno ni in ne more biti brez uspeha, razen, kadar gre za državno oblast, ki ima oboroženo silo in ne priznava drugega kot svojo moč.

Le pogledjmo najnovejšo slovensko zgodovino z ozirom na vero in narodnost tam pod Italijo, v Primorju, pa bomo začeli spoznavati to vez in trdnost vezi med vero in narodnostjo. Da ne bo kaj samovoljnega, naj navajam dobesedno dejstva, kakor jih poroča “Slovenec” v tekočem letu:

Ljubljana, 17. aprila. — Že pred leti se je naš list baval z žalostnimi razmerami v reški škofiji, ki jih ni mogoče pripisovati samo fašističnemu pritisku, temveč tudi omahljivosti visokih cerkvenih

Igralci in igralkе iz Eveleth, Minnesota, predstavljajo Fižgarjevo narodno igro “Divji lovec”.

imenovanega prenapetega nacionalizma, ovira ljudstvo, da bi v lastnem jeziku, njemu razumljivem, vršilo svoje verske dolžnosti, ali mu **noče dati te prilike**, ali celo s silo zatira narodni jezik v cerkvi, tam so na široko odprta vrata v verske zmote, odpad od vere in v brezverstvo. Ljudstvo, ki to spozna, ki se zaveda nevarnosti zaradi tega, se potem **z vsemi silami tudi potegne za svoje pravice**, zato da zavaruje sebe pred narodnim in verskim propadom. Pove na pristojnem mestu svoje pritožbe in odločno zahteva pravice, ki mu gredo po vseh naravnih in božjih postavah! In taka odločnost tudi

predstojnikov. Vrhovna cerkvena oblastva so tedaj tudi posegla vmes in nekaj časa je kazalo, da se bo za slovanske vernike obrnilo na boljše. Sodeč po zadnjih vesteh, pa gre na slabše. Priobčujemo te vesti z namenom, da bi preprečili večje zlo, to je pogubo neštevilnih duš, ki se tudi po krivdi višjih cerkvenih krogov na Reki odvrčajo od cerkve. Nedavno je sv. stolica pozvala v Rim reškega škofa, toda kljub temu ta ni spremenil svojih smernic v cerkveni politiki, ki se gotovo ne skladajo z značajem veseljstva rimske cerkve.

Prejeli smo:

Dasi so versko-politične razmere v Julijski krajinini povsod slabe, je vendar zlasti še v reški škofiji najslabše. To dokazuje že čudno ravnanje predstojnikov v deškem semenišču, kjer se vzgajajo bodoči duhovniki. Konkreten primer: Dva gojenca sta pisala iz zavoda svojemu župniku voščilno pismo za god. Semeniški prefekt je obe pismi raztrgal in zahteval od fantov, naj pišeta italijansko. Gojencem so bile prepovedane celo slovenske ali hrvaške molitvene knjižice. Reški škof je letos že tretjič pozabil izdati pastirsko pismo za Hrvate in Slovence. On pastiruje samo Italijane. V Opatiji se patri Oliventanci, ki upravljajo župnijo, nočejo naučiti niti za silo hrvaškega jezika. Premeškega župnika je škof pozval, naj nagovarja starše, da bodo pošiljali otroke v italijanski otroški vrtec. Na Reki, kjer je kaka tretjina Slovanov, v nobeni peterih župnij ni ne besede pridige v hrvaškem ali slovenskem jeziku, nobene službe božje v hrvaščini in v škofiji, ki je po večini slovanska, ni v stolnem kapitlju niti enega Slovana. **Po škofiji se občutno javlja propaganda valdavskih protestantov, ki širijo med narod hrvaške in slovenske brošure.** ("Slovenec", št. 89, 1131.)

Da tako postopanje ni v skladu z vesoljnostjo rimsko-katoliške Cerkve, sledi iz lista "Germania", ki prinaša z dne 29. jan. t. l. iz Berlina dopis od svojega rimskega dopisnika: Danes fašistični listi niti najmanj ne zakrivajo več, da hočejo Slovincem odreči vsako najmanjšo kulturno svobodo. Zato je razumljivo, da jih je odločen nastop katoliške Cerkve za obrambo najprimitivnejših naravnih pravic, kot so materinščina in bogoslužje v materinem jeziku, razdražil do skrajnosti . . . Svet mora biti hvalen katoliški Cerkvi, da se je mimo vsega političnega oportunitizma tako nesebično zavzela za narodne manjšine, katere so mirovne pogodbe pustile brez vsakih garancij samoljubju gotovih držav. "Osservatore Romano" se je prvi z neustrašeno odločnostjo zavzel za Slovence v Italiji ter očital državnim oblastem nelogično postopanje. Dokler bo ta manjšina obstojala, ima pravico na verski pouk v materinem jeziku. (Slovenec, št. 24, 1931.)

Tak prenapet nacionalizem je velika ovira za mir. Papež ga imenuje naravnost "krivo vero dvajsetega stoletja". Ljubezen do lastnega naroda in do domovine je brez dvoma moralna dolžnost, ki jo je baš krščanstvo posvetilo z mnogimi svetlimi zgledi. Toda bolesta nacionalistična napetost, ki označja sovraštvo za vse, kar je izven lastnega rodu, je pa velika zabloda, katero je Pij XI. obsodil z ostrimi besedami: "Nemogoče je, da bi vladal trajen mir med narodi in državami, če namesto prave domovinske ljubezni vlada sebičen in trd nacionalizem, ki namesto skupnega stremljenja za dobrim ustvarjanja sovraštvo in zavist ter seje nezaupanje in sum na-

mesto skupnega sodelovanja. (Slovenec, št. 34, 1931.)

Papež je v božičnem nagovoru ostro obsodil pojave pri nekaterih narodih, ki jim vtepajo v glavo mišljenje, da imajo posebno misijo, poslanstvo, nad drugimi "nekulturnimi narodi" in imajo za merilo patriotizma intenzivnost malikovanja pred "Nacijo". Ni pa Cerkev proti opravičenemu in zdravemu nacionalizmu, katerega glavne oznake so ljubezen do materinega jezika, ljubezen in zvesta pripadnost k lastnemu narodu in spoštovanje pred podedovanimi tradicijami svojega ljudstva. Saj je ljubezen do naroda v vsej veličini najlepše ovekovečena na straneh sv. pisma. Ali niso bili preroki, ki so čuvali nad srečo svojega naroda kakor mati nad otrokom? Neumorno so opominjali voditelje pred zablodami in jih vodili na pravo pot! Bolest pregnanega in zaslužjenega naroda je najgloblje občuteno izrazil psalmist, ko je peval: Ob vodah babilonskih smo sedeli in jokali spominjajoči se Siona . . . Ako pozabim tebe Jeruzalem, naj bo pozabljena moja desnica . . . In v evangeliju beremo, da je Kristus jokal, ko je zagledal Jeruzalem in v duhu videl, da bo mesto razdejano.

Vemo, da so se baš krščanski ljudje v vseh časih odlikovali z globoko in iskreno domovinsko ljubeznijo. Spomnimo le na sv. Ivano d'Arc, ali na kardinala Merciera, na katerega je ves svet zrl radi njegove velike moralne sile in poguma, s katerim je branil svoj zatirani narod. Prav tako bi lahko tudi iz naše domače zgodovine našli veliko svetlih zgledov pogumnega in opravičenega nacionalizma.

Nacionalizem, ki spoštuje resnico in ne žali ljubezen, je opravičen. Opravičen je, kadar goji zvestobo do domovine in veže z vezmi solidarnosti in skupnosti vse brate v eno celoto. Opravičen je, dokler ne zapade samooboževanju, temveč ima odprte oči tudi za koristi drugih ras in narodov in spoštuje njihove posebnosti. Posebno etično globino zadobi nacionalizem, če priznava Boga kot stvaritelja in delilca vseh darov narave in duha v vsej njihovi raznolikosti. Pameten nacionalizem se odlikuje po smislu za združljivost in spravljivost, fanatičen nacionalizem pa je izvor medsebojnega zaničevanja in sovraštva med narodi. Med katoliške narode se, žal, vse preveč zajeda oni egoistični in pretirani nacionalizem, ki trga blagohotne vezi med narodi, ki bi se morali med seboj ljubiti kot otroci iste Cerkve, kot bratje v Kristusu in kot skupni dediči iste krščanske kulture. Vsakemu narodu naj bodo svete žrtve za njegovo domovino; pusti naj se mu, da razvije do polnega razcveta vse, kar je dobrega in lepega v njegovi individualnosti, a naj istotako tudi sam spoštuje individualnost in nedotakljivost drugih narodov. Tragika fanatičnega na-

cionalizma je v tem, da svoj narod ravno s tem žene v samoubojstvo, s čimer mu hoče najbolj pomagati. Prav skrajni čas je, da vsaj krščanski narodi poslušajo glas sv. očeta in se znajdejo na skupni platformi medsebojne strpljivosti in spoštovanja. Naj se kulturnih narodov nevredno naziranje: mors

tua, vita mea — da more kak narod postati velik šele po uničenju svojih sosedov — umakne resničnejšemu in plemenitejšemu spoznanju, da smo vsi narodi pod solncem ena velika celota, v kateri ne more eden trpeti brez škode za skupnost. (Slovenec, št. 11, 1931.) (Konec prihodnjič.)

Špelca:

Brez občutkov...

PIŠI! Piši! — tako naganja predsednica, tajnica in urednica ji pa sekundira. Talc naš časopis je bil prvotno ustanovljen z namenom, da zbliža slovenski ženski svet v Ameriki potom pisane besede. Pričakovalo se je, da bo vsaka ženska, ki kaj ve in čuti potrebo oznaniti svoje misli svetu, vzela v roke pero in oznanila ukaželjnim čitateljem Zarje, da je njena glava ustvarjena še za kaj drugega kot za to, da nosi lase na njej...

Res, dobro bi bilo, da napišem par vrstic v vzpodbudo sami sebi in drugim, sem si mislila, in začela spravljati svoje prazne misli na papir z najboljšim namenom, da jih izročim naši urednici na milost in nemilost. Če bodo zagledale luč sveta, vedi, draga bralka, da je morala sestra urednica popraviti marsikatero besedo, prestaviti marsikak do povedek in pridati malone vse pike in vejice, ki stojijo trdno kot kamen — kost v mojem predelanem članku.

Naj začnem s skromno trditvijo, da **me, ženske, nekaj vemo**. Kdor stopi enkrat popoldne doli v mesnico, ko se je zbrala cela družba skupaj, se bo lahko prepričal, da žensko znanje sega vsaj tako daleč kot njen glas. In po naših društvenih sejah se nabere včasih toliko vede skupaj in toliko sile, “da b' gnala kamne mlinske tri”, kakor poje narodna pesem.

V tistih dneh, ko po naših starokrajških hribih ni bilo nobenih tiskanih novic, se je razširjala vsa veda le potom ustnega izročila. Če si hotela vedeti, kaj se godi po svetu, si povabila pod streho ali pa stopila na prag vaške potovke, in čuda sveta so se razkrila pred teboj ob njenih besedah. Še danes se spominjam stare Urške, ki je nosila jajca in maslo v Ljubljano in prinašala nazaj novice. Poznala je vsakega človeka v devetih farah, vedela več skrivnosti, kot jih skrivajo vsi zakleti gradovi. “Urška je rekla tako,” je vsakdo končal svojo trditev in — bilo je konec besedi.

Še danes jo vidim pred seboj — po tolikih letih, ko so prekopali njene trudne kosti že najmanj trikrat na vaškem pokopališču gori za cerkvijo.. Bilo je takrat, ko je županov sin pustil črne šole v Ljubljani. V letih je že bila in lovila je sapo. Takrat jo je pa ubirala gori po klancu, da se je kar kadilo za njo. Šla je kakor bi bila namazana s trepetinom, vsa srečna, da bo zanesla luč vede kar najdalje možno. In res, drugo jutro je vedela že cela srenja o črnošolcu, ki ni hotel samemu sebi prav; vedela je tudi, kako se mu bo še enkrat godilo.

Sosedov študent ji je po smrti iz hvaležnosti sestavil pesmico z namenom, da se udolbe v kamen, če bo kdaj postavljen na njen grob. Samo par vrstic se še spominjam. Te so dovolj, da opišejo njene talente (ki niso bili nikdar zakopani), boljše kot vse moje besede.

“Tako je obrala od glave do pete, če so le skoz vasico ponesle te noge. Nikogar ni pustila: gospoda fajmoštra in Fikuža berača — obrala je oba.

Al' smrt jo je zgrabila trdo za vrat z roko, nič več ni govorila in šla je pod zemljo.”

Študent je tudi trdil, da neumorni ženici ni jezik nikdar strohnel v grobu. Toda, kdo bi verjel vse, kar poreko študentje!

Večkrat sem si že mislila, kakšna škoda je, da Urška ni znala pisati. Da je spravila svoje spomine na papir, bi bila kronika naše hribovske vasice zadnjih petdeset let in več ohranjena mnogo boljše kakor krsti in poroke v farovških arhivih.

V vsaki naselbini imaš vsaj par takih tetk kakor je bila pokojna Urška. Da bi zapisale na papir vse, kar vedo in povedo, bi vsakdanja izdaja Zarje ne zadostovala. Še druge dobre posledice bi imela tako hvalevredno delo; najboljša bi bila ta, da bi pisateljica sama videla črno na belem, kaj spregovori dostikrat brez premisleka. Zapisana beseda ostana in človek kolikor toliko premisli, predno jo zapiše.

(Se bo nadaljevalo.)

Marie Prislant:

Pet in dvajset let v Ameriki

ISLILA sem, da bom v tem dopisu povedala novico, koliko časa sem že v tej "kontri", pa je vse izdala že sestra urednica v zadnji številki. Potem se naj pa človek zanese na "uredniško tajnost"!

Obhajamo vsakovrstne obletnice ter javnosti naznanjamo, zakaj in kako so se vršile. Upam, da mi bodo sestre članice oprostile, če jih tudi jaz malo podolgočasim z opisom mojega 25letnega bivanja v Ameriki.

Obletnico mojega prihoda v Ameriko lahko nazivam jubilej, če se ozrem na zdravo družino, če se spomnim številnih pozornosti in naklonjenosti mojih prijateljev in prijateljic, kakor ožjih znancev, — če vzamem v poštev vse ugodnosti, ki mi jih je nova domovina naklonila. Nič jubilejnega pa ni v mojem srcu ob spominu na prva leta, polna domotožja, trdega dela in boja za obstanek, — ob spominu na nevhvaležnost in nevoščljivost, ki tudi meni, kakor nikomur, ni bila prizanešana. Vendar tudi to pripomore, da se človek utrdi in si pridobi izkušenj, katerih bi si z nobenim denarjem ne mogel kupiti. V šoli trdega življenja najdemo najboljše učitelje. Ničesar nam ne prizanesejo: vsak nauk moramo drago plačati.

Kaj me je gnalo v Ameriko? . . . Stara pet let, sem začasno bivala s svojimi starši v Trstu, lepem obmorskem mestu Avstrije. Moj oče je imel tam neko državno službo. V Trstu je služila tudi moja teta, ki se sedaj nahaja v St. Louis, Mo. Teta je šla domov na počitnice, na Rečico v Savinjski dolini na Štajerskem, kjer je bil moj rojstni kraj in kjer je samevala moja stara mamica. Dolgčas je bilo stari mami po meni, zato me je teta k njej odpeljala. Med tem časom pa je dospela velika potniška ladja v tržaško pristanišče, poslana neki od vlade v Brazilijo, Južna Amerika. Ta ladja je imela nalogo, da nabere in zastonj odpelje ljudi v Brazilijo, ki bi hoteli obdelavati tamkajšnje polje s kavinimi nasadi. Zemlje je tam neki toliko, kakor daleč oko seže, delavcev pa nič. Ker bi država rada imela polje obdelano, želi dobiti ljudi v ta namen. Da je bila vada še vabljevejša, so obljubovali, kolikor bo en človek mogel zemlje eno leto obdelati, bo vsa njegova, in sicer zastonj. Kdor se spominja kavine cene pred 25 leti v domovini, bo pač vedel, da bi kavina polja pomenila veliko bogastvo. In to bogastvo se jim je zastonj ponujalo . . . Vse je drlo na ladjo. Kdo pa ne bi hotel biti bogat?

Tudi moj oče je imel isto misel. Takoj je poslal brzojavko do stare mame, naj me nemudoma od-

pošlje v Trst, ker gremo v Brazilijo. Pa se je oglašila ljubezen stare mamice, da je odgovorila: "Če morata že vidva iti v daljni tuji svet, vsaj otroka mi pustita. Ko se vrnete bogata, bomo lepo skupaj živeli." — Ladja je odšla in z njo moji starši. Ko so potniki dospeli v Brazilijo, se je odkrilo, da ladje ni poslala nobena vlada, ampak bogati lastniki planтаж, ki so lastovali nepregledne braziljske planjave, a delavcev niso imeli. Naseljenci so seveda dobili toliko polja za obdelati, kolikor so hoteli. Zemlja pa ni bila njihova nikoli. Za svoje delo so prejemale pičlo plačo, ki je zadostovala samo za najnujnejše. Mučilo jih je nezdravo, tropično podnebje ter divja pokrajina, polna kač in druge golazni. — Tako je pisala moja mama, kakor sem pozneje izvedela. Staršem ni bilo ravno prehudo. Radi znanja slovenščine, nemščine in italijanščine, ki je slična portugalski govoric, uradnemu jeziku Brazilije, je moj oče dobil službo tajnika pri nekem posestniku; tako jima vsaj ni bilo treba delati težkega dela na polju. Čez leto dni je začela razsajati rumena mrzlica, ki je pobrala mojo mamico. Počiva nekje na pokopališču v Sao Paulo. Ni ji bilo dano, da ji ljubeča roka edinega otroka zrahlja vsaj prst na grobu . . . Oče se je oženil drugič in pozabil name. Ostala sem pri stari materi, ki me je vzgojila.

O ljuba, zlata stara mamica, sreča mojega življenja! Kakor steber si mi bila, okoli katerega se je ovijalo vihravo cvetje. Vedno si imela zame odprte roke in srce. Ko si šla na dnino, si mi prihranila košček belega kruha, ki si ga za priboljšek dobila. Za sebe ti ni bilo mar, skrbela si samo zame. Obdajala si me z ljubeznijo, ki ni bila manjša od ljubezni lastne matere. Nadomestovala si mi njo, ki sem jo v tako rani mladosti zgubila. Žrtvovala si zame zadnja leta svojega trudapolnega življenja. Ni ti bilo usojeno, da živiš do časa, ko sem si sama začela služiti svoj kruh, da bi lahko pomagala tebi. Odšla si v večnost po plačilo, predno sem se ti mogla vsaj malo oddolžiti. Ostal mi je samo spomin na tebe, mamica, spomin, ki je neminljiv, in hvaležnost do tebe, ki v mojem srcu ne bo nikdar pojenjala . . .

Stara mamica je imela hišico poleg vrta in malo njivico. To pa seveda ni zadostovalo, da naju preživi, zato je hodila pomagat pri delu sosedom; enako tudi jaz, ko sem odrastla. Stara mamica je večkrat rekla, če bi imeli še eno njivo, bi bilo dovolj za naju. V glavo mi je prišlo, da grem v Ameriko, zaslužim, in kupim njivo. V domovini ni bilo prida zaslužka, vsaj za ženske ne. Delo na polju se je plačalo s 30 krajcarji; če bi se pa šla šivat učiti, —

edino takratno rokodelstvo, primerno kmečkemu dekletu — bi pa vzelo tri leta. V treh letih pa v Ameriki zaslužim za njivo in se vrnem. Bili so načrti polotroka, načrti rane mladosti. Prav na dnu mojega srca se je sicer skrivala ponižna želja, da bi postala učiteljica. A že sama misel na to je bila smešna. Šole so drage. Kako jih naj dovršim jaz, sirota brez očeta in matere, stara mamica pa uboga in že blizu sedemdeset let stara! Odšla sem torej v Ameriko . . . Stara sem bila 16 let. Poslovala sem se od stare mamice, od rojstne hišice, od prijaznih zelenih hribčkov, ki so bili ravno takrat vsi beli od črešnjevca cvetja. Poslovala sem se v nadi, da se v treh letih zopet vrnem, ker nič dalje kot ravno tri leta ostanem v Ameriki. Zgodilo se je drugače. Mamica je umrla, ko sem bivala v deželi nekaj nad eno leto. Vez z domovino je bila pretrgana. Ostala sem v Ameriki, in sedaj je iz prvotno nameravnih treh nastalo pet in dvajset let . . .

Prišla sem naravnost v Sheboygan in to 16. maja 1906. Čez teden dni sem začela delati v tovarni za pohištvo. Moja prva “peda” je znašala \$1.80 in sicer za tri dni. Takoj sem zračunala, koliko to znese na “naš” denar.

Amerika se mi je zdela jako čudna. Povsod velikanske neobdelane planjave, v domovini pa taka skrb posvečena vsaki najmanjši parceli zemlje . . . Same lesene hiše, ozke in visoke, da se je bilo bati, kdaj se katera prekucne. Kako čudna se mi je zdela angleščina in ameriški običaji, ne bom dopovedovala, ker je isto vsaka izmed vas sama skusila. Pogrešala sem posebno dveh stvari, zelene trate pred hišo in knjig. Kot otrok narave se kar nisem mogla privaditi mestnemu tlaku. Za hišo, kjer sem stanovala, je rastlo mogočno drevo in pod njim je bilo malo zelene trave. Na to travico sem hodila sedet ter si domišljala, da sedim doma pod našo cvetočo jablano. Hudo sem pogrešala knjig. Doma sem cel tve obrala za niimi. G. župnik, g. kaplan, učitelj, nihče ni imel miru pred menoj. Čitala sem zjutraj, ko sem šla v šolo. — med poukom, da me je učitelj karal, — na paši, da mi je živina zašla v škodo, — na njivi, ko sem korenje plela, da me je stara mamica večkrat za ušesa nocukala. V Ameriki pa ni bilo slovenske knjige. Zнала sem sicer nemško čitati, pa mi ni nihče povedal, da se dobijo v mestni knjižnici nemške knjige na posodo; slovenskih pa ni bilo nikjer. V hišo, kjer sem stanovala, je zahajal list “Glas Naroda”. Ker sem koprnela po berilu, sem napravila pogodbo z “boarderjem”, ki je list dobival, da mu bom donášala pivo iz bližnjega salgona, kadar bo želel, če mi dovoli čitati list. Hodila sem po nivo pri stranskih vratih, nosila ga domov pokritega s predpasnikom. — šla pa sem ponj vseeno, samo da sem lahko čitala slovensko besedo.

Država Wisconsin je znana po svojih nemških

naseljencih. Ko sem prišla sem, se je v Sheboyganu skoro izključno nemško govorilo. V prodajalni, na cesti, po tovarnah in tudi na sodnji je prevladovala nemška govornica. Tako je šlo do svetovne vojne. Ko so pa Združene države stopile v vojno, je kar čez noč prišel preobrat. Iz ljudskih šol so odpravili nemščino, ki so jo poprej poučevali; v prodajalni so prodajalke, ki jim je nemščina gladko tekla, kar naenkrat začele samo angleščino lomiti. Na vprašanje stavljeno v nemščini, sem dobila angleški odgovor. To me je vježilo. Rekla sem: “Če že vsak človek hoče angleško govoriti, potem, seveda, moram tudi jaz!” Takoj sem se vpisala v tečaj večerne šole, ki je imel namen nas seznaniti z vsemi skrivnostmi angleškega jezika. V to šolo sem pohajala štiri zime. Pozneje sem dovršila še šolo za knjigovodstvo.

Nemščina v naši državi izginja; angleščina prevladuje kakor povsod drugod. Dogodi se, kakor se dogaja med nami Slovenci, da otroci nemških staršev ne razumejo nemškega jezika. Celotne farne šole, ustanovljene od nemških naseljencev, zadnje čase opuščajo pouk nemškega jezika, in to se godi v naselbinah, ki so bile še pred 20 leti skoro izključno nemške. Čudimo se, ker vidimo izumirati slovenski jezik med našo mladino. Če se navalu amerikanizma ni mogel upreti številni in zavedni nemški narod, kako naj imamo upanje mi? Sicer pa ni treba, da bi resignirano legli v grob.

Hranili in branili bomo našo narodnost do skrajnosti, in kadar ne bo več mogoče obdržati slovenske govornice, bomo vseeno obdržali slovensko narodno zavednost.

H koncu opisa naj navedem še prvi dogodljaj na ameriških tleh, prizor, ki ga nikdar ne pozabim.

Bilo je 14. maja, ko smo dospeli v New York. Poslali so nas na Ellis Island v preiskavo. Tam smo čakali v neki pregraji, kdaj pride vrsta na nas. Mučila nas je žeja, pa nismo znali za vodo vprašati. Pride mimo neki Slovenec, ki je menda že zadostil naseljeniškim postavam in ki je bil nekoliko več angleščine. Njega smo naprosili, naj reče pazniku, da bi nam prinesel vode, kar je seveda storil. Ko paznik pride z vodo, jo izroči najbližji ženski. Žena misli, da je mož napravil veliko napako, ker je vodo nji izročil, saj smo bili v domovini vendar vajeni, da se je moškimi najprvo postreglo, potem šele smo prišle ženske na vrsto. Zvesta tej tradiciji, žena takoj poda posodo z vodo najbližjemu moškemu. Ko paznik to vidi, pristopi in vzame posodo možaku iz rok ter jo zopet izroči ženi. Kaj je pri tem rekel, seveda nismo razumele; najbrže je bilo: “Ladies first!” Vsi smo seveda ostrmeli nad takim postopanjem. Ženske so nekaj časa eno drugo gledale, potem se pa tisti, ki je vrč držala, le posveti. Visoko dvigne posodo z vodo in zavpije: “Bog živi Ameriko!”

B. T.:

Ženska in predsedniške volitve

I dvoma, da je prinesel ženski glas blagoslov prohibicije v deželo. Deloma mržnja proti saloonu, deloma pa pravljica o pomanjkanju žita in kruha med našimi fanti na fronti, je prepričala žensko pred dvanajstimi leti, da je oddala svoj glas za prohibicijo.

Danes so razmere popolnoma drugačne. Prohibicija se je pokazala kot sredstvo, potom katerega se pokrivajo vsi politični grehi. "Graft" in tihotapstvo sta se razpasla kot zgodovina Zedinjenih držav ni nikdar doživela popreje. Obilica žita je delala preglavico že zadnjih par let. Vlada je morala kupovati žito in ga prodajala pod ceno na evropskih trgih. Davkoplačevalci so zastokali zaradi velikih davkov in industrijalci začeli zapirati tovarne. Nad šest milijonov ljudi je brez dela, večina tudi brez kruha. Blagoslov se je spremenil v prokletstvo.

Slep mora biti, kdor danes zagovarja prohibicijo. Dežela je preplavljena s slabo pijačo in pije se povsod kot se še ni nikdar poprej, ko se je pilo "po paragrafih".

Kaj bo napravila sedaj ženska? — se povprašuje časopisje. Spravila nas je v prohibicijo, ali nas bo tudi izvlekla iz nje?

Volitve so pred vrati. Voditelji dveh vodilnih strank molče glede vprašanj, ki groze obstoju ne le vlade, temveč tudi sedanjega družabnega reda. Ženska je spregovorila prva, in kot se vidi, smatra edinole prohibicijo za važno vprašanje, ki se mora rešiti, predno se bo pisala platforma.

„Woman's National Committee for Law Enforcement" je imel zadnji mesec svojo konvencijo v Washingtonu, D. C. Delegatinje so trdile, da zastopajo dvanajst milijonov žensk demokratične stranke. Predsednica stranke je Mrs. Henry H. Peabody, ki se je zadnje leto preselila iz države Massachusetts v Florido, ker je njena rojstna država glasovala z veliko večino za odstranjenje prohibicije. Njen uvodni govor se je glasil, v par besedah posneto, tako-le: "Me ženske demokratičnega prepričanja smo za to, da se zakoni prohibicije izvršujejo točno in bolj natančno kot v preteklosti. Vse je za prohibicijo: duh časa je z nami, veda je na naši strani in ravno tako pogoji zdravja; dom stoji trdno z nami, ravno tako matere in otroci; industrija in financirji se strinjajo z nami; biblija se strinja z našim prepričanjem in Odrešenik sveta je seveda tudi z nami . . ."

Mrs. Clement L. Shaver je zahtevala od konvencije, da vse enoglasno zapuste demokratično stranko in obljubijo svojo pomoč onemu predsedniškemu

kandidatu, ki bo za to, da ostanejo države suhe.

Par dni pozneje so se sešle v Washingtonu, D.C., delegatinje zveze National Enforcement League. To tvorijo delegatinje onih demokratiških žensk, ki so l. 1928 zapustile demokratično stranko, ko se je slednja izrekla proti prohibiciji.

Predsednica Mrs. Jasse W. Nicholson iz Maryland je zahtevala, naj se pošlje poziv na demokratiško stranko, da se odstavi John J. Raskob kot vodja stranke, ker je proti prohibiciji. Povedale so, da ne bodo glasovale za Alfred E. Smitha, da jim Franklin D. Roosevelt ni po volji, in da ne marajo ne za Ritchija in tudi ne za James A. Reeda. Vsi so preveč mokri zanje.

Teden dni so priromale ravnotako v Washington, D. C., delegatinje republikanske stranke, imenovane "Woman's Organization for National Prohibition Reform", pod vodstvom Mrs. Chas. H. Sabin, ki je znana kot voditeljica v republikanskih krogih v državi New York.

Mrs. Sabin je trdila, da v ženskah, ki se potegujejo za sušo, ni resnice. "Kako bodo one naštele dvanajst milijonov glasov," je rekla, „ko so se naše vrste pomnožile v teku enega leta na 300,000 registriranih glasov?"

Napobile so se do predsednika Hooverja. Mrs. Courtland Nicholl iz države New York mu je izročila spomenico, ki v nji zahtevajo ženske, naj kongres sklene, da se da narodu priložnost glasovanja glede 18. amendmenta. Omenjajo tudi, da se strinjajo z Johnom J. Raskob, demokratičnim voditeljem, da je narod sam zmožen določiti, ali bo dežela suha ali ne. Kot poskus, — trdijo, — se je prohibicija popolnoma izjalovila. — Poleg tega so sklenile, da bodo njihove somišljenke glasovale samo za one kandidate, ki se bodo javno izrekli proti prohibiciji.

Tu jih imaš! — si je najbrže mislil predsednik Hoover. — demokratkinje so zahtevale od izrecno mokre stranke, da se mora posušiti, na drugi strani pa zahtevajo republikanke od navidezno suhe republikanske stranke, da se spreobrne in postane mokra.

Kar si ženska enkrat v glavo zabije, — pravijo politiki. — je težko izbiti. Ni ena stranka ne bo mogla računati na ženske. Ženska nima nobene lastne stranke; vsaka bo tvorila svojo stranko sama za sebe in vsaka bo na pravi strani. — Dobe se pa tudi politiki, ki trdijo, da znajo ti ženski nastopi toliko vplivati na prihodnje volitve, da si kandidatje ne bodo upali z brezpomembno prohibicijo pokrivati perečih vprašanj, ki zahtevajo hitre rešitve.

Joževa:

Nega obraza

KOZMETIKA je šele zadnja leta dobila vsestransko priznanje med Slovenkami v Ameriki; sicer so prašek in šminko rabile nekatere rojakinje že davno, vendar je v splošni rabi šele zadnjih osem ali deset let.

Spominjam se še, kako je ta ali oni nos zavihal ob pogledu na “napavdrano” žensko. Če je ženska rabila še šminko, se jo je smatralo za nemoralno. Danes je pa ženska, ki ne rabi praška, redka prikazen. Svetel nos ni nič kaj v modi in treba ga je s praškom pokriti.

Zakaj rabimo prašek? Če bi to vprašanje stavila moškemu svetu, bi gotovo prejela odgovor: da bi bile lepe . . . Mogoče! Vendar rabimo prašek tudi zato, da z njim pokrijemo kožo na obrazu ter jo tako obvarujemo pred vetrom, prahom, dimom in drugo nesnago, katere je poln velikomestni zrak. V domovini smo bile ženske vedno na prostem, vedno na svežem zraku; privadile smo se vsakemu vremenu. V Ameriki smo komaj eno četrtno tistega časa na prostem, povrh tega pa je še ta ameriški zrak ves drugačen kakor zrak v domovini. Napolnjen je s prahom in dimom ter veliko bolj oster kot je zrak naše domovine. Vse to vpliva na kožo. Zato moramo tukaj pomagati z umetninami, da dosežemo isto, kar je v domovini prišlo samo od sebe.

Pri rabi praška bodi iako previdna, da si ga ne nasuješ na lice preveč, da ne bi izgledala kot miš, ki iz moke prileze. Inteligentna žena bo s kozmetiko jako previdno ravnala. Nadar izbiraš prašek, pazi, da boš izbrala takega, ki bo najbolj odgovarjal nolti tvoje kože. Čim temnejša je polt, temnejši naj bo prašek. Teman prašek se na obrazu ne bo tako poznal kot svetel. Vendar pa ne smeš vzeti

preveč temnega, ker bi potem obraz izgledal kot bi bil umazan. Pri nakupu tudi ne glej na ceno. Kupi dobro blago, saj imaš eno škatljico praška za dolgo časa. Pazi, da boš kupila fin prašek in ne težkega. Težak prašek ti napolni luknjice v koži, skozi katere ta diha, da postane sčasoma trda in raskava. Seveda je lahek in fin prašek malo dražji kot navadni, težki. V slučaju, da si v dvomu, katera barva in kvaliteta bi ti najbolj pristojala, vprašaj za vzorec ali pa reci naj ti ga prodajalka malo dene na kožo na roki. Ta vzorec dobro vribaj v kožo in glej, če se bo kaj poznal. Če ga ni dosti poznati, koža pa postane gladka in mehka, je prašek pravi.

Kako pravilno rabiti prašek? Dokler je ženska mlada in ima svežo kožo, ni nadev praška nobena težkoča. Če je prašek pravi, se bo malo poznal, in lahko ga je enakomerno razdeliti. Pri starejših ženskah postane koža na obrazu suha, zato je prašek lepo razdeliti že umetnost. V ta namen se rabi gotova pomada “vanishing cream”, ki jo nekatere ženske vribljejo v kožo, predno jo s praškom pokrijejo. Ta pomada napravi kožo mehko in svežo, da se potem prašek lažje razdeli. Nekaterim ženskam pa ta pomada ne uraja. Vsem tem svetujem to-le: Če ne moreš praška razdeliti enakomerno, vzemi čistilno pomado, katero si rabila zvečer, kakor sem v zadnjem članku omenila. (Ta pomada vsebuje največ olia in je zato za kožo najboljša.) S to pomado si obraz še enkrat očisti, obriši ter ga splakni z jako mrzlo vodo. Če imaš v hiši led, zavij košček v krpico ter si s tem drgni obraz in vrat. Začudila se boš, kaka svežost se ti bo v lice naselila. Nato obriši obraz ter ga nokrij s praškom, in videla boš, da se bo dal enakomerno razdeliti. Prašek si nadeni na obraz in vrat, nato vzemi mokro krpico ter si obriši trenalnice in obrvi.

Jennie Ožbolt:

Žena nekdanj in danes

BILI so časi, ko je pri nekaterih narodih mož imel pravico, da je svojo ženo lahko zavrgel, kadar se je je naveličal. On je bil edini gospodar, on je delal postave in ustvarjal zakone, ki jih je prihodnji dan sam zopet lahko spremenil, če mu niso ugajali. Naredil je poseben zakon zase, poseben zakon za ženo. On je imel vse pravice, žena pa malo ali pa nič.

Kršćanstvo je te razmere bistveno spremenilo in pomagalo ženi do njenih pravic. Prav tako tudi razvoj socijalnih in gospodarskih razmer. Dasiravno mož ostane gospodar, žena nikakor ni njegova dekla ali sužnja, temveč sogospodarica. Mož je sicer še vedno predvsem izpostavljen valovom zunanjega življenja in bi moral biti glavna opora ženi in družini, vendar se razmere čim dalje bolj razvijajo v smeri, da mora žena pomagati možu z delom

izven doma, vsled česar ima čimdalje več prilike in pravice, da se zanima ne samo za svoje ognjišče, temveč po možnosti poseže tudi v javno življenje, kakor mož.

V prejšnjih časih je bila najboljša žena ona, ki je bila le skromna, ponižna in skrbna gospodinja, ki je smatrala vse ono, kar je ukrenil mož, za najbolj pametno, oziroma edino pametno, in se ni brigala za nobeno drugo stvar, ki ni spadala v njen tedanji delokrog.

Takrat je bilo prav tako, ker ženi ni bilo treba iti nikamor od doma in ognjišča. Sedaj pričakujemo od vzorne žene, da je ne samo dobra žena svojemu možu, dobra mati svojim otrokom in skrbna gospodinja, temveč da se po možnosti zanima tudi za javno življenje in na en ali drug način tudi izven svojega doma pomaga do izboljšanja človeške družbe. Sedaj so skoraj vsi življenjski poklici, ki so jih mogli prej opravljati le moški, dostopni tudi ženskam, pa ne samo to, temveč mora v mnogih slučajih žena vsak dan ali vsako noč za toliko in toliko ur zapustiti svoje domače delo in pomivati drugod tlak, delati po tovarnah in uradih, da zasluži potrebnega kruha zase, za svoje otroke, in včasih še za moža.

Časi so se spremenili po vsem svetu, ne samo za žensko, temveč tudi za moškega. Danes je mož, predvsem delavec v Ameriki, suženj kapitalizma. Njegov položaj je skrajno nestalen, odvisen od tisoč stvari, ki jih sam nikakor ne more obvladati. En

prevrat sledi drugemu, kar povzroča gospodarsko nestalnost in neprilike za posamezne, družine in za cele narode. Malo je mož, delavcev, ki bi zaslužili zadosti, da bi mogli preživljati sebe, svojo ženo, otroke, si ustanoviti primeren dom, si prihraniti nekaj za stara leta, ko ne bodo mogli več delati kakor stroj, in preskrbeti primerno vzgojo svojim otrokom, da si bodo tudi ti zmožni enkrat sami služiti svoj kruh, kar je zvezano s čim dalje večjimi težavami. Malo je takih mož, pravim. Zato je pa povprečen moški sedaj skoraj prisiljen, da si izbere za življensko tovarišico tako dekle, ki se ne razume samo na gospodinjstvo, temveč zna še kak drug poklic in je zmožna v slučaju potrebe z delom izven svojega doma pomagati možu in družini, kar se tudi pogosto dogaja.

Ta medsebojna pomoč pa je naravno privedla trezne moške do spoznanja, da žena ni njihova sužnja, temveč enakovredna življenska tovarišica, ki ima pravico, da samostojno misli in čuti, da samostojna presoja stvari krog sebe in po možnosti samostojno poseže v javno življenje.

Če mora sedaj žena v mnogih slučajih nositi odgovornosti, ki jih je nekdanj nosil le mož, je samoobsebi umevno, da mora imeti tudi podobne pravice.

Pričakovati bi bilo, da bi vsi moški to upoštevali — napredni in razumni se povsod na to ozirajo, posebno v Ameriki — vendar je še vedno mnogo mračnežev in nazadnjakov, ki mislijo, da je njihova žena nestvor, ako se zanima za javno življenje.

Razno

PRVI SLOVENSKI FILM.

(Nadaljevanje strani 102.)

"Jutranja megla se nalahko dviga. Naši turisti pospravijo svoj šotor in gredo naprej proti planini. Na planini se zamude ves dan pri planšarjih, ki pasejo svoje črede, ogledajo si bohinjsko sirarno in malo podvorijo Lizi, kraljici planšaric. Drugi dan pa se po prisrčnem slovesu napotijo v kamenito kraljestvo. Vedno lepši razgledi se jim odpirajo in še po snegu jo primahajo k Vodnikovim kočam na Velem polju. Njih pot se pne više naprej do Kredarice (2515 m). Kamera pokaže vsa pota na Triglav in plezalne partije iz Rjavice. Ta del je brez dvoma alpinistično nedosegljiv. (Konec III. dejanja.)"

"Z Malega Triglava gredo proti Aleksandrovcem domu, od tod na sedlo Dolin in črez Hribarice k Triglavskemu jezeru. Romantična dolina živi in se spreminja ves čas. Tu in tam spominjajo markantni sledovi, da jo je pokrival svojčas mogočen ledenik. Flora in favna v narodnem parku Komne sta nadvse bogati. Tu lovi zoolog svoje kače. Njih pot gre naprej v Bohinjsko dolino k jezeru, ki ga zagledajo le s Komarče. Pri "Zlatorogu" na Bohinjskem jezeru se z

zabavno gostijo zaključiti prelepa tura. (Konec IV. dejanja.)"

"Zadnje dejanje nam pokaže še krasote Bohinjskega jezera, Bohinjske doline, Bleda in njegove okolice. Na Bledu se naši ločijo in dogovore, da se pozimi zopet snidejo pri smučanju. Prizori iz kmečkega življenja v jeseni kažejo lepoto Gorenjske, preden zaspri, odeta z belo odejo. Kot za skomine pa pred koncem vidimo trojico na smučeh, ki po kraljestvu naših planin smuča in uživa njih lepoto. (Konec V. dejanja.)"

"Da bomo letos mogli gledati ta film, gre zasluga v prvi vrsti predsedniku kluba Skale prof. Janku Ravniku, ki je s svojo silno agilnostjo in požrtvovalnostjo in s svojim vseobsežnim znanjem vodil snemanje filma. Bil je hkrati režiser, operater in je sedaj vodja vsed del v ateljeju. Vsak meter filma kopira sam, sam opazuje razvijanje in fiksiranje. Ves prosti čas treh let je žrtvoval temu filmu in z njim še mnogi člani kluba, zlasti njegova desna roka g. Egon Planinšek. Fotografije, ki nam jih bo nudil film, presegajo po svoji krasoti, dinamiki in im-

presijah vse naše dosedanje slike iz Dolina in gora živita v njem, človek pa je povsod to, kar je vsak dan, v boju za svoj vsakdanji kruh. Naša slovenska turistika in alpinistika je dobila v tem filmu po svojih treh zastopnikih Jožu Čopu (Roban), Mihlu Potočniku (Klemen) in Drogeniku Herbertu (Gornik) sijajno izpričevalo o svojem silnem napredku v zadnjih desetih letih. Našo planšarico je pokazala Franica Sodja (Liza) z dostojanstvom in milino planinske kraljice."

"O doživljajih, ki so jih imeli "zvezdniki" na svojih turah, ko so snemali film, bi pa najlaže napisali roman ali napravili nov film, ki ne bil nič manj zanimiv kot prvi."

Slovenske žene v Ameriki častitamo profesorju Ravniku in turistovskemu klubu "Skala" za to napredno kulturno delo, ki v resnici odgovarja duhu našega časa. Sicer nam še niso znane razne okolnosti in podrobnosti, vendar se nam že sedaj vsiljuje misel: Ali bi ne mogla Slovenska Ženska Zveza v Ameriki o priliki dobiti ta film na to strašno morja?

Uradna poročila

Glavna predsednica:

Samo še en mesec do zaključka kampanje. Dajmo in napnimo vse moči ta mesec, da se povspnemo do štirih tisoč članic. Ne manjka ravno veliko. Vsaka podružnica naj dobi dve ali tri, pridne pa kot po navadi: pa bomo več kot "four thousand strong". Dosedaj smo samo izravnale kar smo izgubile lansko leto pri članstvu; hočemo pa ne samo nadomestitev izgube, ampak tudi nekaj napredka.

Ko se zbere gl. odbor k letni seji, bo odločil katerim pridnim članicam gre nagrada, in kam bo "rajžala" častna spominska knjiga. V mesecu decembru bomo obhajale petletnico Zveze.

Gl. tajnica in urednica:

Pred vsem naj izrazim najlepše priznanje, kakor tudi osebno zahvalo in čestitke vsem tistim podružnicam in posameznim članicam, ki so se v dosedanji kampanji krepko podale na delo za Zvezo. Sedaj prihajajo poročila že za mesec maj, ki nikakor niso manj razveseljiva od prejšnjih. Samo podružnica št. 43, ena najmlajših, je pridobila v maju 15 novih članic.

Vse tajnice, kjer se dogajajo prestopi članic od ene podružnice k drugi, ste dobile nove prestopne kartice; enake ostale tajnice, ki so pisale ponje. Na poročila o prestopih, za katere ne dobim izpolnjene prestopne kartice, se ne morem in ne smem ozirati. To je povedano jasno in naj zadostuje enkrat za vselej.

Nova pravila ne omenjajo družabnih članic, ker takih članic sedaj več ne sprejemamo. Prejšnja leta jih je Zveza sprejema-

Zarja za ta mesec bo gotovo izšla v slavnostni obliki. Primerno bi bilo, da bi v tej slavnostni številki bila označena imena vseh članic, ki so se odlikovale v tej kampanji, kakor tudi podružnice, ki so največ storile v tem oziru. V tej številki bi tudi izšla slika one podružnice, ki si bo s svojo pridnostjo osvojila spominsko knjigo. Nič več ni kot prav, da se da zadoščenje našim pridnim delavkam.

Jako rada bi tudi videla, in kakor vem, bi to bilo tudi vam po volji, če bi se še kaka podružnica ustanovila. Najlepše bi bilo, da dobimo še štiri, da jih bo 50. Dajte se no podvizat, vas pro-

la. Kaj izplača Zveza v slučaju smrti družabne članice je bilo objavljeno v poročilu gl. tajnice v marčevi številki Zarje to leto. Omenjeni podatki niso bili napisani kar tja v en dan, temveč so bili posneti po zapisnikih konvencij in zapisnikih sej gl. odbora, zatorej se moram po njih ravnati.

Kaj bo z izredno letno doklado za letos, bo objavljeno v prihodnji številki Zarje: za to številko še nismo mogli cele zadeve uradno izvesti. Morda se bo z ozirom na slabe delavske razmere dala poiskati pot, ki bo v skladu s sedanjimi težkimi časi, vendar na svojo roko prehitro ne morem preveč obljubljeni.

V kolikor mi je znano, so sedaj vse podružnice, ki so imele prej sejo tretji ali četrti teden v mesecu, prestavile seje na prvi ali vsaj drugi teden. Po nekod so imele zaradi tega težave, pa so

sim, in če imate v kaki naselbini prijateljice, ki bi se hotele zavzeti za ustanovitev, pišite jim, vspodbudite jih! Dajmo končati to polovico leta s največjim napredkom, kar jih je Zveza še imela. Začnimo novo polovico z 4,000 članicami in s 50 podružnicami; vse to lahko dosežemo če vsaka stori svojo dolžnost. Zavijajmo rokave in pojdemo na delo! Če ženska hoče nekaj doseči, je ne ustavi nobena reč, to dobro veste ve in jaz. Pokažimo toraj koliko dobre volje imamo! Porabimo nekoliko naše zgovornosti Zvezi v korist ter agitirajmo na vseh koncih in krajih.

Marie Priland.

vendar storile, za kar naj bodo najlepše zahvaljene. S tem je cela Zveza stopila zopet korak naprej do čim bolj vpešnega reda. Vse podružnice bodo na ta način brale najnovejše dopise in nainovejša poročila ravno pred svojo mesečno sejo, obenem pa bodo imele priliko, da po vsaki seji zopet poročajo v prvo naslednjo številko.

Ker maihnega naznanila, ki je že parkrat izšlo na platnicah Zarje, niso vse opazile, naj povem še na tem mestu, da moram izročiti ves material za Zarjo tiskarni zadnji čas 15. dne v mesecu. Kar preimem kasneje, moram pridržati za drugo naslednjo številko. Da lahko vso poslano stvarino primerno opredelim — v največ slučajih jo moram še pregledati, popraviti in pretipkati, bodo morale vse dopisovalke napisati svoja pisma tako zgodaj, da jih prejmem do 12. v mesecu.

Potem bo vse, kakor bi moralo biti. Prosim, blagovolite se ozirati na to. Po 15. v mesecu je največkrat popolnoma nemogoče vtakniti kaj novega v list, ker imajo v tiskarni za vsako delo določen gotov čas.

Tudi ne pozabite vsak mesec sproti poročati v Zarjo vse kar se zgodi važnega v vaši podružnici, ker je Zarja naše glasilo in le ta list prejemajo vse naše članice. Seveda je lepo, da tudi drugi slovenski listi po Ameriki objavljajo dopise naših podružnic, kadar potreba tako nanese. Vsem tem listom moramo biti hvaležne in tudi njim o priliki izkazati kako uslugo, če je v naši moči. Vendar ne smemo prezreti, da se ravno v dopisih v Zarji nepretrgovna piše zgodovina delovanja, uspeha in napredka vsake posamezne podružnice in cele Slovenske Ženske Zveze, zato nikoli ne pozabite poročati v Zarjo, kar je vredno poročanja.

Potem ko sem razposlala na tajnice pisemske kuverte in druge uradne tiskovine, so mnoge zahtevale še uradni pisemski papir. Kakor že veste, imamo sedaj tako narejeno, da dobijo samo glavne uradnice pisemski papir iz gl. urada brezplačno, lokalne tajnice pa dobe brezplačno samo uradne kuverte brez znamk. Lahko pa dobijo tudi lokalne tajnice uradni pisemski papir, če posebej plačajo zanj. Ker se jih je priglasilo precej veliko število, sem dala natisniti poseben uradni pisemski papir in sicer s črtami. Ker je zelo pripraven za uradna pisma in dopise, pisane s peresom ali svinčnikom, ga vsem priporočam, da si ga naroče, kolikor ga potrebuje. Cena bo skrajno malenkostna; tukaj ne bo šlo za "profit".

Naše podružnice, predvsem pa vse nove članice, ponovno opozarjam na knjigo "Ameriška Slovenka", ta prvi in vsestransko zelo zanimivi literarni proizvod

SŽZ. Prvotna cena je bila 50c, sedaj pa se prodaja po znižani ceni 25c, ker je ostalo le majhno število izvodov. Razpečajmo še te kakor hitro mogoče, da bomo potem lahko začele misliti na kaj novega. Vprašajte glede te knjige svojo društveno tajnico, ki vam jo bo takoj preskrbela, ako nima že sedaj par izvodov pri rokah.

Od moje prednice, Mrs. Julije Gottlieb, sem prejela pismo, ki ga naj dobesedno objavim na tem mestu:

"V številki 5. mesečnika Ave Maria sem čitala, da naše č. šolske sestre nameravajo v kratkem pričeti z zidavo novega samostana v Lemon (Griček Asizij) Illinois. Ob tej priliki sem se spomnila na knjižice, katere so č. šolske sestre izročile SŽZ. ob času sheboyganske konvencije s prošnjo, da bi se knjižice razpečale, kar gre v korist novega samostana v Lemont (Griček Asirica je meni izročila imenik vseh delegatinj, ki so vzele dotične knjižice v razprodajo, nakar sem jiz izročila imenik č. sestram, neodane knjižice pa vrnila.

Ker č. šolske sestre nujno rabijo denar, apeliram na vse bivše delegatinje, ki ste vzele knjižice in morebiti še niste poslale denar za prodane listke, da to storite v kratkem. Naslov: **Sisters of St. Francis. Mount Assisi, P. O. Lemont, Illinois.** Trdno sem prepričana, da se bote vse potrudile in priskočile na pomoč našim č. šolskim sestram, kajti tudi one so storile veliko dobrega naši organizaciji. — **Julija Gottlieb.**"

Pomožni tajnik novoustanovljene Baragove Zveze, Mr. Joseph J. Kobal (1901 W. 22nd St., Chicago, Ill.), nam je tudi poslal pismo, kjer vabi posamezne podružnice SŽZ., naj v celoti pristopijo k Baragovi Zvezi, ki se trudi in se bo stanovitno trudila, da dobimo Slovenci na altar prvega našega svetnika. Za po-

dobne procese je treba ne samo velikega in vstajnega dela, temveč tudi precej denarnih sredstev. Društvo ali podružnica se lahko včlani pri Baragovi Zvezi, če plača dva dolarja ali več pristopnine in podobno svoto vsako naslednje leto. Par podružnic SŽZ. se je v zadnjem času že priključilo tej organizaciji, kar je gotovo zelo hvalevredno. Priporočamo iz srca, da store enako tudi ostale podružnice, če jim je mogoče.

Končno naj še omenim, da je s tole številko "Zarja" zaključila svoj drugi letnik. Iz skromnega začetka se je v dveh letih razvila do mesečnika, ki nam je lahko v ponos — vsaj upam tako. Zarja pa ne bo ostala na sedanji stopnji, temveč se bo krepko razvijala naprej za kar jamči čim dalje večja gorečnost članstva in ostalih sotrudnikov.

KRATEK PREGLED KAMPANJE DO 1. MAJA.

Zaradi preobilnega ostalega materiala v tej številki je moralo to pot izostati podrobno poročilo o kampanji meseca aprila. S tem se ne bo nobeni naši delavki storila krivica, ker bodo vsi njihovi dosedanji usephi tako in tako poročani še v par naslednjih poročilih o naši kampanji.

V aprilu je pristopilo k naši Zvezi 106 novih članic. Naj sledi to pot le poročilo o podružnicah in osebah, ki so od začetka februarja pa do konca aprila največ storile:

Št. 25	51	novih
Št. 19	43	"
Št. 41	39	"
Št. 11	24	"
Št. 12	22	"
Št. 10	15	"
Št. 23	13	"

Med posameznimi delavkami za Zvezo so se najbolj potrudile naslednje članice, da so pridobile novih vrst članstva:

Jennie Ozanich (št. 11).....	21
Margaret Poznich (št. 41).....	20
Mary Otonicar (št. 25)	16
Angela Debevec (št. 19)	14
Mary Lusin (št. 41)	14
Johanna Ahlin (št. 19)	12
Frances Kavcic (št. 19)	9
Mary Schimenz (št. 12)	8
Dorothy Dermes (št. 8)	7
Mary Urbas (št. 10)	6
Antonia Nemgar st. (št. 19)	5
Josephine Račič (št. 2)	5
Josephine Sternad Jr. (št. 14).....	5

Josephine Račič.

FINANČNO POROČILO S.Ž.Z. ZA MESEC APRIL 1931.

Št.	Podružnica	Mesečnina	Pristopnina	Doklada	Knjige	Izk. & zn.	Zarja	Skupaj	Št. članic
1.	Sheboygan, Wis.	\$ 15.90	\$.75	\$ —	\$ —	\$ —	\$10.60	\$27.25	106
2.	Chicago, Ill.	8.10	.75	—	—	.25	5.40	14.50	54
3.	Pueblo, Colo.	18.75	.75	—	—	—	12.50	32.00	125
4.	Oregon City, Ore.	4.50	—	—	—	—	3.00	7.50	30
5.	Indianapolis, Ind.	6.00	—	—	—	—	4.00	10.00	40
6.	Barberton, Ohio	10.35	—	—	—	—	6.90	17.25	69
7.	Forest City, Pa.	7.35	—	—	—	—	4.90	12.25	49
8.	Steelton, Pa.	7.20	2.25	—	—	—	4.80	14.25	48
9.	Detroit, Mich.	8.55	—	2.50	—	—	5.70	16.75	57
10.	Cleveland, Ohio	64.65	3.00	—	—	—	43.10	110.75	431
11.	Eveleth, Minn.	11.55	3.75	—	—	—	7.70	23.00	77
12.	Milwaukee, Wis.	15.60	9.75	—	—	—	10.40	35.75	104
13.	San Francisco, Calif.	10.50	.75	—	—	—	7.00	18.25	70
14.	Nottingham, Ohio	35.40	1.50	—	—	—	23.60	60.50	236
15.	Newburg, Ohio	16.35	2.25	—	—	—	10.90	29.50	108
16.	So. Chicago, Ill.	8.70	—	1.00	—	—	5.80	15.50	58
17.	West Allis, Wis.	5.40	3.00	—	—	—	3.60	12.00	36
18.	Cleveland, Ohio	6.15	1.50	—	—	—	4.10	11.75	35
19.	Eveleth, Minn.	31.35	10.75	—	—	—	20.90	63.00	209
20.	Joliet, Ill.	33.60	1.50	.50	—	.75	22.40	58.75	224
21.	Cleveland, Ohio	7.80	3.00	—	—	—	5.20	16.00	52
22.	Bradley, Ill.	3.15	—	—	—	—	2.10	5.25	21
23.	Ely, Minn.	13.50	1.50	—	—	—	9.00	24.00	90
24.	La Salle, Ill.	6.60	—	—	—	—	4.40	11.00	44
25.	Cleveland, Ohio	68.40	18.75	—	.25	—	45.60	133.00	455
26.	Pittsburgh, Pa.	17.70	1.50	—	—	—	11.80	31.00	117
27.	North Braddock, Pa.	6.75	—	—	—	—	4.50	11.25	45
28.	Calumet, Michigan	10.80	—	—	—	.75	7.20	18.75	72
29.	Broundale, Pa.	3.00	—	—	—	—	2.00	5.00	20
30.	Aurora, Illinois	2.70	—	—	—	—	1.80	4.50	18
31.	Gilbert, Minn.	6.30	—	—	—	—	4.20	10.50	42
32.	Euclid, Ohio	12.30	2.25	.50	—	—	8.20	23.25	82
33.	New Duluth, Minn.	3.60	—	—	—	—	2.40	6.00	24
34.	Soudan, Minn.	.375	—	—	—	—	2.50	6.25	25
35.	Aurora, Minn.	2.40	—	—	—	—	1.60	4.00	16
36.	McKinley, Minn.	6.75	—	—	—	—	4.50	11.25	45
37.	Greaney, Minn.	2.85	—	2.00	—	—	1.90	6.75	19
38.	Chisholm, Minn.	15.15	—	—	—	—	10.10	25.25	101
39.	Biwabik, Minn.	3.60	—	—	—	—	2.40	6.00	24
40.	Lorain, Ohio	2.25	—	—	—	—	1.50	3.75	14
41.	Cleveland, Ohio	15.45	6.00	—	—	—	10.30	31.75	103
42.	Maple Heights, Ohio	2.40	.75	—	—	—	1.60	4.75	16
43.	Milwaukee, Wis. (Bay View)	3.90	2.25	—	—	—	2.60	8.75	30
44.	Valley, Wash.	1.20	—	—	—	—	.80	2.00	8
45.	Portland, Oregon	3.45	—	—	—	—	2.30	5.75	23
46.	St. Louis, Mo.	3.75	.75	—	—	—	2.50	7.00	25

\$555.45 \$79.00 \$6.50 \$.25 \$1.75 \$370.30 \$1013.25 3697
 Naročnina na Zarjo, 2 ne-članici 4.00
 Skupni dohodki v aprilu \$1017.25

Stroški:

Podr. št. 12, za umrlo družabno članico Anno Ciraj (rojena 1869, pristopila 1. 1929, umrla 16. aprila 1931).....	\$ 10.00
Edinost Publishing Co., za aprilovo številko Zarje.....	212.80
Edinost Publishing Co., 1000 prestopnih kartic	7.75
Nov imenik članstva (2 cabinets \$13.60, 5000 cards \$12.00, 100 folders \$1.50, 100 guides \$1.46)	28.56
Knjiga — imenik za podr. št. 9 (plačana v marcu)	1.25
Stroški za 50 kopij neizpolnjenih charterjev (engraviranje \$218.34, pot in drugi dosedanji stroški zaradi charterjev \$18.57)	236.91
Uradna soba za april	10.00
Deposit na P. O. za poštino Zarje	10.20
Pisarniški stroški	4.50
Znamke za pošiljanje zavojev in Zarje	4.25
Raspošiljatev Zarje za april: delo in prevoz na P. O.....	18.50
Plača za mesec april:	
Duhovni nadzornik	10.00
Gl. predsednica	25.00
Gl. tajnica in urednica-upravnica	100.00

SKUPAJ \$679.72

Balanca 31. marca \$18,261.69
 Dohodki v aprilu 1,017.25
 Skupni dohodki 30. aprila 1931 \$19,278.94
 Skupni stroški 30. aprila 1931 679.72
 Preostanek v blagajni 30. aprila 1931 \$18,599.22

Nadzornica izobraževalnih klubov:

Obljuba dela dolg. V zadnjem članku sem obljubila da bom dala par navodil kako praznovati materin praznik.

Naj bo takoj od začetka omejneno, da sem se ravnala po svojem lastnem receptu. Šla sem v ljudsko knjižnico, povedala kaj želim in dali so mi knjigo "Mothers day", spisala Suzan J. Rice. Vse kar človek želi vedeti o materi in njenem prazniku, se dobi v tej knjigi.

Doba v kateri živimo je doba strokovnjakov. Stari dobri zdravnik, ki je stal toliko let na strani ob vsaki uri po dnevi ali po noči, ob poletni vročini ali pa v zimskem mrazu, ki je uravnal zlomljene kosti, preganjal gliste iz naših teles, ko smo bili še otroci, drl naše zobe in poslušal nepravilne udarce naših src ob boleznih, je izgubil svojo veljavo v modernih časih. Če nam nagajajo sedaj kurja očesa, gremo k specialistu za to stroko, če nas trga po zobeh poiščemo zopet drugega specialista in še se nam vsadi "babji šen" na lica, nam ga prežene zopet drugi specialist. Tak je danes duh časa. Ljudi je toliko pri vsakem poklicu in pri vsaki obrti, da zahtevamo od vsakega, da se posveti posebno svojemu opravku, kakor je Prešeren krona slovenskih pesnikov, svetoval že pred sto leti: "Le čevlje sodi naj kopitar".

Ko bi se ravnale mi pri naših društvenih prireditvah po tem nasvetu, bi bile naše seje dokaj manj burne, naše prireditve bi prinesle več zadoščenja, pa manj razburjenja in manj telesne in duševne utrujenosti, ki sledi navadno po vsaki prireditvi.

Navedena pisateljica je mojster v svoji stroki. V svoji knjigi je zbrala vse kar se je kdaj zgodilo, da se da materam dolžna čast. Iz časopisov je posnela sporočilo, da so v l. 1910. praznovali Materinski dan javno in na po-

seben način v Seattle, Wash. Nad 50 cerkva se je zavzelo za to slovesnost. V nedeljo zjutraj so bili vis govori namenjeni materam in njihovem težkemu in odgovornemu poklicu. Cerkve so bile okinčane z belimi nageljčki. Vsak moški je bil naprošen pisati pismo svoji materi in ji naznaniti, da se je spominja z otroško ljubeznijo v srcu; če ni imel matere pri življenju, se je pričakovalo od njega, da je nosil bel nagelček na svojih prsih isti dan. Ženske so se spomnile svojih mater na ta način, da so okrasile cerkve z belimi nageljčki in seveda tudi spomnile svojih mater s spominki. Po končanem opravilu po cerkvah so pobrali cvetlice in jih nesli na grobove onih mrtvih mater, ki niso imele nikogar, ki bi se jih spomnil.

Tako se je obhajal prvi materinski dan v Ameriki in kakor trdijo časopisna poročila, se je dobro obneslo.

Po verskih šolah, kot nam sporoča pisateljica, se je navadno obhajala slovesnost par dni pred praznikom, da so se otroci spomnili na važnost dneva, ki je sledil par dni pozneje. Povsod so praznovali z deklamacijami, govori in poedinami, h katerim so poki je vedno prevladovalo pri ovabili matere kot goste. Cvetlica, kraševanju, je bil vedno beli nagelj. Kot naznanja Jane A. Stewart, se je izbral beli nagelj kot znak materinske ljubezni zaradi lepote, čistoti in vstrajnosti te cvetlice.

Ko se je določila v kongresu Zedinjenih držav druga nedelja v mesecu maju za dan ko se naj vsako leto obhaja Materinski dan, se je seveda s časom tudi slovesnost bolj natančno označila, kako naj se obhaja.

Navada je danes, da po šolah napravijo programe ki pripravijo občinstvo za prihodnjo nedeljo. To store par dni pred drugo ne-

deljo meseca maja. Na označeno nedeljo se vrši po cerkvah slovesnost, ki se je udeleži cela družina. Po slovesnosti se sestane cela družina na domu matere in jo osreči na ta način, da se vsaj enkrat na leto zberejo vsi člani pod materino streho.

Kako bomo mi Slovenci praznovali ta dan, zavisi popolnoma od nas samih. Lepo bi bilo, da bi se vsaka podružnica spomnila tega dneva na eden ali drugi način; bodi si že potom posebne slovesnosti v cerkvi ali potom zabavnega večera ali pa oboje skupaj.

Podružnice bi gledale na to, da bi okrasile oltarje s cveticami. Spomni se matere "s cveticami in skupnim svetim obhajilom," je nagovarjal lansko leto neki pisatelj v majevi številki Zarje. Njegov nasvet nam naj bo všeč.

Za program se lahko rabijo raznovrstne točke. Prebere se v začetku proklamacija kongresa, ki je bila priobčena lansko leto v majevi izdaji. Nato sledi nagovor ali pa kaka povest iz življenja mater. Primerna igra je zelo dobrodošla ob tej priložnosti. Po igri slede deklamacije slovenskih pesmi posvečenih materi. Zaključiti se zabava lahko s petjem.

Pred vsem naj se nikar ne pozabi, da se mi Slovenci na ta dan spominjamo v prvi vrsti dobre slovenske matere, ki ne bi razumela niti same besede našega programa, če se ne vrši v materinem jeziku. Vse kar je dobrega v naših srcih je vsadila ona s svojo besedo, ni besedo ki jo je ona rabila, je bila ravno ista, katera se je ona naučila od svoje matere: slovenski jezik, naša materina beseda. Spodobi se za nas, da damo ta dan v cerkvi, doma, ali pri zabavah prvo mesto naši materinščini, besedi naših mater.

Albina Novak.

Glasovi od naših podružnic

Št. 1, Sheboygan, Wis. — Naša veselica 9. maja se je prav dobro obnesla. Kar pogledate našo blagajničarko Mrs. Ribič, kako je vselega obraza, ker je en stotak primarsiral v blagajno. Lepa hvala vsem, ki ste pomagale ali darovale, in hvala vsem, ki ste se udeležili naše veselice.

Na obisk je prišla Miss Frances Simo-nich, Utica, N. Y., k sestri Mrs. L. Bor-sečnik. Udeležila se je veselice in odne-la nagrado pri pomarančnem plesu.

Apeliram na vse članice, da gremo za novimi članicami. Res so slabši časi v Sheboyganu, ampak korajža tudi velja.— Christie Rupnik.

Št. 2, Chicago, Ill. — Naša predsednica Mrs. Besowshek je morala nenadoma na operacijo, ki jo je že srečno prestala. Nahaja se v Mary Thompson bolnišnici na Ashland Ave. in Lake Street. Želimo ji skorajšnega popolnega okrevanja, da bo mogla zopet vihteti kladivce na naših sejah.

Zavedne prekmurske Slovenke, ki se nekoliko časa nameravale ustanoviti v Chicagi svojo lastno podružnico SZZ., so se odločile, da se bodo raje priklopile kar k naši podružnici. To njihovo odločitev pozdravljamo z največjim veseljem.— Josephine Račič.

Št. 6, Barberton, Ohio. — Zopet je tukaj mesec junij s svojimi toplimi dnevi. Vsi si želimo ven v prosto naravo; za letos so končane vse notranje prireditve.

Naša podružnica se letos s posebnim veseljem ozira nazaj, kajti naša letošnja prireditev “Pri kapelici”, ki smo jo vpri-zorile 18. aprila, se je nad vse pričakova-nje dobro obnesla, ter v vseh ozirih da-leč presega vse dosedanje. Zadovoljila je gledalce kakor do sedaj še nobena pred-stava in nam je prinesla čistega preo-stanka \$113.57.

Režisirala je igro Mrs. Jennie Okoliš, ki se ji moramo v prvi vrsti zahvaliti, ker se je največ trudila, da se je cela stvar izvršila v najlepšem redu. Lepa hvala tu-di vsem igralcem, posebno tu-rojenim, ki so se vsi potrudili, da so svoje vloge do-bro izvršili. Lepa hvala Mr. Franku Smrdel, ki nam je sam naredil vse kar smo rabili na odru, to je kapelico, vod-njak, prave starokrajske škafe, perilne deske in vso opravo za žandarje. Lepa hvala članicam, ki so sešile obleke za igro: J. Škerl, Fr. Župec, Fr. Prostovič, Fr. Lah in J. Okoliš. Za prodajo vstopnic pa so se zavzele Mary Mekina, M. Spetič, J. Okoliš, Fr. Lah, J. Kumše, M. Repar in Fr. Župec; prav lepa hvala vsem. Prav lepa hvala Miss Ann Sig-mund za pomoč za odrom, Mrs. Udovič in Mrs. Tancek pa za pomoč v kuhinji. Prav lepa hvala tudi Alojziji Župec, naši predsednici, ki je bila še slaba od boleznj, pa je vseeno prišla in pomagala kjer je bilo treba. Zahvaljujemo se vsem, ki ste kakor koli pomagali, cenjenemu občinstvu pa za tako obilno udeležbo.

Na zadnj seji je bilo sklenjeno, da se

naša podružnica pridruži Baragovi Zve-zi in pošlje tri dolarje kot pristopnino. Sprejeta je bila tudi prošnja Johna No-vak, člana dr. Naprej, št. 5 SNPJ.; siro-mak je brez obeh nog. Podružnica mu je darovala pet dolarjev. Oba zneska sta že odposlana na pristojna mesta. — Frances Ošaben, tajnica.

Št. 8, Steelton, Pa. — Vsem članicam naše podružnice se uradno naznanja, da bomo za naprej imele sejo vsaki drugi četrtek v mesecu v šolskih prostorih. Do-zdaj smo imele seje pri sestri Plut, ker se pa število našega članstva polagoma množi, nam ni več mogoče imeti sej v privatni hiši. To si dobro zapomnite. Od-slej ne boste več dobivale povabila na sejo, temveč si kar zapišite na koledar: Vsak drugi četrtek seja SZZ. Tudi vam ni treba posebej praviti, da bomo lahko tem več koristnega naredile čim več nas pride na sejo, zato prihajajte v obilnem številu. Ne pozabite tudi agitirati za no-ve članice. Pokažite, da ste zavedne čla-nice SZZ. in ste ponosne na svojo po-družnico! Ali ne bi me lahko prekosile Ohio, Wisconsin, Illinois in drugih dr-žav? Naše polje je široko, zato le krep-ko na delo! Z isto prošnjo se obračam tudi na ostale podružnice v Pennsylvani-ji: Dajte, agitirajte, da zmagamo in po-kažemo, da smo odbre in delavne člani-ce. — Dorothy Dermeš, tajnica.

* * *

Vem, da ste vse radovedne, kako je na-ša podružnica obhajala Materinski dan. Povedati vam moram, da tako lepo nismo obhajali tega dne še nobeno leto kakor letos. Vse članice naše podružnice smo se zbrale v nedeljo zjutraj in odkorakale v cerkev na odrejene prostore. Bile smo vse pri sv. obhajilu. Zvečer smo imele igro “Vsi in vse za mater”, po igri pa banket. Naj se zahvalim našim članicam, ki so predstavljale igro; da ste jih slišali, kako razločno so govorile. Vsak je bil zadovoljen. Igralke so bile sledeče:

Mati	Miss Amalia Marentic
Teta	Miss Anna Dermes
Ana	Miss Mary Sukle
Berta	Miss Anna Gorup
Mary	Miss Mary Husik
Peter	Miss Mary Mesaric
Frank	Miss Theresa Sukle

Tukaj zopet vidite, da ženske včasih lahko zastopajo moške v marsikaterem oziru. Oh, da ste mogli videti, kako smo se nasmejali našemu Franku in Petru, kako sta bila “fajn bojsa”. Miss Johanna Sukle, učenka 8. razreda, je nastopila z lepo deklamacijo, ki je segla vsem globo-ko v srce. Nastopili so tudi naš Rev. Fa-ther A. Bratina ter razložili pomen igre. Povdarjali so posebno, kako lepo je, da smo predstavljale igro v slovenskem je-ziku.

V imenu vseh članic se prav lepo za-hvaljujemo vsem, posebno pa šolskim se-stram, ki so igro učile, pa našemu Fathru, ker so tako lepo z nami sodelovali, po-tem pa tudi vsem drugim, ki ste nam kaj

pomagali, kakor tudi vsem, ki ste se naše prireditve udeležili. Hvala lepa vsem! — Odbor za igro.

Št. 9, Detroit, Michigan. — Z veliko nestrpnostjo pričakujemo Zarjo vsak me-sec, da beremo zanimiva poročila, kaj de-lajo različne podružnice SZZ. Vspodbuja nas k večji delavnosti, ko beremo, kako marljive so nekatere članice, da tudi sa-me kaj storimo za našo lepo organizacijo.

Na seji aprila meseca je sestra Kathe-rine Kotzian, naša zapisničarica, sprožila misel, naj na tistem presenetimo sestro Anno Srebernak, eno izmed ustanovite-ljic, ki je bolna že več let. Zbralo se nas je veliko število na njenem domu v sobo-tu 3. maja, kjer smo preživele prav lep večer. Bolna sosestra je sedela na svo-jem bolniškem vozičku ves čas kar smo bile pri nji.

Sestra Amelia Malesich je bila operira-na v Providence Hospital in bo prišla kmalu domov. — Obema bolnima so-sestrama želimo, da bi prav kmalu okrevali.

V nedeljo večer 12. aprila pa smo ime-le zabavo na 116-6 mile Rd. Udeležba ve-lika, gmočni uspeh sijajen. Dobiček smo izročile naši cerkvi St. John Vianney.

Članice se sedaj živahno pripravljajo za prihodnjo večjo prireditev, ki se bo vr-šila 6. junija na 116 — 6 mile Rd. in Woodward. Pokrepčila, ki nam najbolj ugajajo, bodo na razpolago; prav tako iz-vrstna godba za ples. Vstopnice so po 35c samo. Pripeljite svoje prijatelje, da bo tem več uspeha, saj je to naša zadnja družabna prireditev do jeseni.

Ne pozabite, prosim, da se bodo naše seje vršile odslej vsak prvi ponedeljek v mesecu ob sedmih zvečer v Cerkveni dvorani namesto tretje nedelje v mesecu kot doslej. — Theresa Caiser, tajnica.

Št. 12, Milwaukee, Wis. — Dolžnost me veže, da se kot predsednica podr. št. 12 najlepše zahvalim vsem, ki so se ude-ležili naše zabave 18. aprila, kakor tudi vsem onim, ki so z delom in pripravi-mi pripomogli, da je zabava tako sijajno u-spela. Zahvaljujem se za obisk naši gl. predsednici Mrs. Marie Priland, ki je spregovorila par navduševalnih besed. Zahvalim se naj tudi našemu domačemu župniku Rev. L. Gladek, ki so tudi prišli na zabavo in so nam že veliko pomagali pri Zvezi. Nadalje se zahvaljujem društvu sv. Janeza, posebno predsedniku in taj-niku, ki sta nam veliko pomagala. Enako tudi društvu sv. Ane, nadalje mlademu društvu Ladies of Baraga, ki nam je po-slalo ček za pet dolarjev, in istotako društvu Napredna Slovenka. Posebno se mo-ram še zahvaliti našima sosednima po-družnicama št. 43 in št. 17, ki sta se ude-ležili naše zabave v velikem številu. Končno se naj tudi prav iskreno zahva-lim našim lastnim članicam podružnice št. 12, ki so toliko dobrega prinesle seboj. Še enkrat prav lepa hvala vsem skupaj.

Naj se ob tej priliki prav iz srca za-hvalim tudi sosestri Pepci Puk, ki mi je

prinesla lepo darilo. — Mary Kopač, predsednica.

* * *

Naša zabava dne 18. aprila se nam je izredno dobro obnesla. Škoda, da ni dvorana večja, da bi se dala ljudem priložnost udeležiti se in razveseliti se. Prosto-ra ni bilo za ples. Muzikanti so morali počivati, da se je napravil prostor pri mi-zah onim, ki so se udeležili. Drugič bomo morali gledali za večji prostor.

Ravno isti dan smo pokopali eno izmed naših sester. Mrs. Ana Cirej se je prese-lila v boljše življenje. Podružnica se je udeležila sv. maše za dušnice v cerkvi Sv. Janeza Evangelista in jo po cerkvenem opravilu spremljala do groba. Naj počiva v miru!

Podružnica lepo napreduje. Zadnji me-sec smo vsprejele 13 novih članic, ta me-sec pa 11.

Članicam, ki so preskrbele in pripra-vile vse potrebno za zabavo in ravno tako članicam št. 43, ki so se udeležile zabave polnoštevno, kakor tudi vsem drugim, ki so nam pomagali do uspeha bodi tem potom izrečena prisrčna zahvala. — Mar-garet Ritonja, tajnica.

* * *

Ker nas naša urednica neprestano va-bi, naj dopisujemo, se bom pa odzvala, četudi nisem prav vajena pisanja ali zla-ganja dopisov; bom že nekako opisala, da me boste razumeli.

Naša podružnica lepo napreduje. Na aprilovi seji je bilo sprejetih mnogo kan-didat, na zadnji seji 4. maja pa ravno ta-ko. Navsezadnje bomo ravno milwaučan-ke dobile prvo nagrado, — boste videli. Ko je bila gl. predsednica Mrs. Priland med nami, je izrazila svojo željo, da bi morala naša podružnica šteti dvesto članic. Če bomo šle tako naprej kakor smo začele, jih bo dvesto še predno bo konec tega leta.

Naše članice so res marljive in se zelo zanimajo za društvene seje in druge pri-reditve, ter so vedno pripravljene povsod pomagati, najljubše delo pa jim je, ka-dar morejo koga razveseliti. Tako so tu-di mene presenetile na zadnji seji, da sem se od veselja razjokala. Pomislite si, ko se je seja končala, pa mi naša predse-dnica Mrs. Mary Kopač prinese krasno darilo in mi želi vse najboljše k rojstne-mu dnevu. Mrs. A. Semrad in Mrs. Fr. Remsko pa prineseta celo košaro "sen-vičev", druge članice so pa prinesle dva galona dobre pijače. In tako so mi zape-le zdravičko, da sem kar strmela od za-čudenja, ker v resnici nisem kaj takega še nikoli doživela. Nikdar ne bom poza-bila veselja, ki so mi ga izkazale. Naše članice si prizadevajo, da razveselijo ža-lostne in zapuščene in se zanimajo za vse sestre osebno, ako so jih enkrat spre-jele pod okrilje svojega društva.

Apeliram na vse rojakinje, ki še niso članice SZZ., naj pristopijo; sedaj tekom kampanje je posebno lepa prilika. Naše društvo je v resnici hvalevredno: če člani-ca umrje, jo lepo sprejemo; če je bolna, jo obiskujemo; kadar imajo kako priliko, eno ali drugo prijetno presenetijo.

Naj se končno še enkrat zahvalim na-šim članicam, ki so me tako lepo prese-netile in mi izkazale ljubeznivost, poseb-no pa se naj zahvalim svoji drugi materi Mrs. Fr. Remsko. — Helen Presechnik.

Št. 14, Nottingham, Ohio. — Vsem članicam naše podružnice naznanjam, da se vršijo naše seje sedaj vsak prvi torek v mesecu ob sedmi uri zvečer v navadnih prostorih. Prosim, da prihajate članice na seje v večjem številu; na eni izmed zadnjih sej je bilo od vseh naših 236 članic samo 20 navzočih. Več ko vas bo pri-šlo na seje, bolj zanimive bodo seje po-stale. Nadalje vas lepo prosim, drage so-sestre, da se tudi v vseh drugih ozirih bolj zanimate za svojo Zvezo. Sestra Jo-sephine Sternad mlajša nam je v zad-njen času sama pridobila pet novih članic. Tu imamo eno sestestro, ki nikakor ne zanemarija svoje dolžnosti. Sem vesela, da jo lahko predstavim in pohvalim pred vsem članstvom. Upam, da bodo tudi druge sestre skušale doseči ta rekord. — Theresa Škur, tajnica.

Št. 19, Eveleth, Minn. — Cenjenim članicam naše podružnice naznanjam, da bomo mele 24. maja skupno sv. obhajilo. Lepo bi bilo, da bi se vse udeležile od pr-ve do zadnje. Tudi prosim vse članice, da bi se potrudile in pridobile še druge slo-venške žene in dekleta v naši naselbini pod okrilje SZZ. Nobena ne bo pogrša-la tistih 25c na mesec, pa naj bi bili še tako slabi časi. Treba je samo malo ko-rajže in dobre volje. Idimo na delo sedaj, ko je kampanja v teku, da odnesemo pr-vo nagrado v Minnesoto.

Morda je katera radovedna, kako smo se mele na Materinski dan. Udeležba je bila velika. Tudi to pot je bila na novo potrjena resnica: še vselej, kadar je naša podružnica kaj priredila, je "lušno" bi-lo. V imenu podružnice se najlepše zahval-jujem Mr. Prebelichu, ki je tako lepo naučil male, da so pozdravili naše mate-re ob tej priliki. Bil je izredno ganljiv prizor. Tudi vse drugo se je izvršilo v le-pem redu in zabava je bila uspešna tudi v gmotnem oziru. Ne smem pozabiti na-ših članic, ki se vedno potrudijo in po-strežejo kar najbolj mogoče. Omeniti moram tudi naše plesalce, ki so se vrtili, da jih je bilo veselje gledati. Vsi, ki so na en ali drug način pomagali do uspe-ha, naj bodo še enkrat iskreno zahvalje-ni. — Angela Debevec, tajnica.

Št. 20, Joliet, Ill. — Naznanjam člani-cam podr. št. 20, da so seje premenjene na prvi torek v mesecu zvečer namesto tretje nedelje. Materinski dan, 10. maja smo proslavile s tem, da smo skupno pristopile k svetemu obhajlu pri šesti sv. maši. Članice so se udeležile v polnem številu.

Na zadnji seji je bilo sklenjeno, da se skupno udeležimo prihodnje slavnosti, štirideset letnice naše fare, 14. junija. Prošene ste, da vse pridete, da bomo skupno korakale v paradi in potem v cer-kev. Bo že oznanjeno o pravem času; tu-

di na prihodnji seji bo povedano, kako se bomo ravnale.

Meseca aprila sta pristopili dve novi članici. Le naprej! Vsak mesec dve, pa nas bo zmiraj večje število. Danes, ko be-rem Amerikanski Slovenec, vidim, da piše gl. tajnica, da se je začel Joliet ma-lo gibati, in pravi, kadar tam enkrat zač-nejo, ne poznajo špasa. To je resnica. Naj omenim, da se je Joliet že enkrat postavil z nagrado. Za enkrat bomo mor-da pustile, da bo katera druga podružnica na prvem mestu; naše članice bodo de-lale za napredek kar bo v njihovih mo-čeh, če dobimo nagrado ali ne.

Našima sosestrama Anni Grayheck in Anni Stalcer, ki sta jima soproga umrla, izrekamo naše sožalje. — Anna Pluth, tajnica.

Št. 23, Ely, Minn. — Zadnja seja je bi-la precej dobro obiskana. Med drugim so članice nakazale majhno svoto v pomoč Mr. Bolka starejšemu. Tudi meseca apri-la smo pomagale enemu siromaku izven našega mesta.

Po končani seji nam je pripravljali odbor preskrbel malo zabave in malo pri-grizka. Dve hčerki sestestre Mrs. Mora-vec in hčerka Zeleznikar so nam napra-vile v resnici pravo in šaljivo igro; Miss Katarina Hutar ju je spremljala na kla-vir. Podobno nam je sestestra K. S. pri-pravila precej smeha. Mrs. Mary Stukel nam je zapela par lepih pesmic. Tudi naš muzikant, ki nam je sviral poskočne, da smo se mogle zavrteti, četudi brez mo-ških, je vse pohvale vreden. V imenu ce-lega odbora se prav lepo zahvaljujem vsem, ki ste nam priredile tako lep pro-gram.

Po programu smo se podale v jedilno dvorano, kjer so nas čakale mize polne okusnega prigrizka, lepo okrašeno s cveticami.

Tudi Materinski dan ni kar tako šel mimo nas. Po večernicah smo se zbrale pri sestri M. A., ter se prav dobro ime-le. Da bi se še večkrat tako!

Za naprej ne bomo prirejale več zabav in veselic po dvoranah, temveč se bomo podale ven v prosto naravo, seboj pa bo-mo vzele svoje košarice — kaj pa da ne prazne. Pri nas v Minnesoti traja topla vreme samo tri mesece, zato je moramo ta kratek čas dobro uporabiti. — Mary Logar, blagajničarka.

Št. 25, Cleveland, Ohio. — Članice po-družnice št. 25, na noge za novimi člani-cami, da bo naša podružnica dosegla pr-vo nagrado v tej kampanji! Ne pustimo, da bi nam katera druga podružnica od-nesla spominsko knjigo.

Vse na noge, od prve do zadnje! Vsaka naj vsaj eno pripelje na prihodnjo sejo junija meseca. in zagotovljene smo, da jo dobimo. Ker se bodo tudi druge po-družnice borile za zmago, ne odnehajmo! Kličem vam: Naprej do zmage! — Mary Otoničar, tajnica.

Št. 26, Pittsburgh, Pa. — V prijetno dolžnost si štejem, da se zahvalim vsem

tistim, ki so sodelovale pri veselici in igri, ki se je vršila 6. aprila.

Sestre, lahko smo ponosne na tako lepi uspeh, ako pomislimo kakšna brezposelnost vlada vsepovsod.

Ker sem ravno pri pisanju, naznanjam članicam SZZ. širom Amerike, da se je sestra Agnes Gorišek, predsednica podr. št. 26, morala podvreči težki operaciji, ki jo je srečno prestala. Zdravi se v St. Frances bolnišnici; upam, da se kmalu povrne domov.

Nadalje naznanjam, da se ptica štokrlja tudi oglašča med našimi članicami. Barbara Stampuhar je dobila krepkega sinčka in Angela Veselič je bila obdarjena s zalo hčerko.

Sedaj pa naj omenim še to, da bi mi bilo jako drago, ko bi vsaka članica pripeljala na prihodnjo sejo vsaj eno novo članico, da bo podružnica SZZ. št. 26 v Pittsburghu s ponosom korakala naprej. To lahko dosežemo; treba je le malo dobre volje. Toraj, s korajžo naprej. — Mary Besal, tajnica.

Št. 28, Calumet, Mich. — Z veseljem opazamo, da je med našimi članicami vedno več zanimanja za naš list Zarja in, da se pogosto oglašamo z dopisi v listu. To moramo odobravati, ker zanimanje znači napredek in kakor vidimo, smo začeli rapidno napredovati pri naši organizaciji. Oblaki, kateri so se nekaj časa dvigali nad nami, so se razpršili in jasno vidimo v bodočnost, katera nam obeta, da bo Slovenska Ženska Zveza v doglednem času dobila pod svoje okrilje vse slovenske žene in dekleta, kar je bil njen namen že od začetka.

Tudi pri naši podružnici je videti precejšno aktivnost. Naše seje so dobro obiskane in vedno imamo kaj posebnega na programu. Vsako sejo imamo takozvani “Zero hour priže”, katerega podarimo članici ako je na seji. Zadnja sejo, ki se je vršila v četrtek, 7. maja, smo imele po seji zopet našega mladega godbenika, Frank Čikada, ki je komaj nekaj nad dvanajst let star, pa zna tako vleči harmonike, da prekosi marsikaterega odrastlega, ki trdi, da je muzikant. Potem smo vlekli nagrado, pa ni bilo sestre, katere ime je prišlo, na seji, radi tega se nagrada podvoji na prihodnji seji. Ne zamudite toraj prihodnje seje in pridite vse.

Toda glavno, kar moram poročiti je, da smo priredile v soboto, 18. aprila velik ples, kateri je bil kaj uspešen. Prišlo je staro in mlado in plesalo ob zvokih hrvatskih tamburašev iz Ahmeeka. Naredile smo lepó svotico, katera bo okrepčala našo blagajno, saj veste, da prazna blagajna nima privlačne sile, polna jamči obstoj.

Ker nam ni preostajalo časa (da bi bile na zadnji seji preskrbele vse potrebno za Materinski dan, smo sklenile, da bom priredile poseben program v ta namen na prihodnji seji, ki se vrši v četrtek, 4. junija. Ta program bo nekaj izrednega in zatoraj opozarjamo vse članice, da gotovo pridejo na sejo. V ta namen bomo tudi prihodnji dan, v petek, 5. junija skupno

izvršile spoved in prejele sv. obhajilo. Želimo, da ne bo niti ene manjkalo v cerkvi. Po programu v četrtek in po sv. maši v petek bomo servirale prigrizek.

Končno vabimo naše žene in dekleta, ki še niso članice, da pristopijo k nam; ne bo jim žal. Pristopnja in mesečina je majhna, pristopite toraj vse v kolo; pokažimo, da tudi slovenska žena razume pomen organizacije. Pristopite v edino žensko organizacijo, Slovensko Žensko Zvezo. — Mary Chesarek.

* * *

Drage sestre. — Malo se sliši iz Calumeta, zatoraj sem se jaž namenila napisat majhen dopis, akoravno se bolj razumem na kuhalnico kakor na pero; zatoraj oprostite. Drage sestre, najprej vas opominjam, da bi redno prihajale k sejam in bi tako pokazale, da smo prave Slovenke, da se zanimamo za SZZ. Tudi se potrudimo, da dobimo kar največ mogoče novih članic. Marsikatera pravi, to bo vse naša predsednica naredila, ona je zato najbolj sposobna. To je res; zato ji gre vsa čast, — ali tudi me druge ne smemo zaostati, zakaj le v slogi je moč.

Po vsaki seji se prav lepo zabavam; najprej srečamo za mal dar, potem imamo program s petjem ali kakšno lepo povest, ki jo pove ena izmed članic, za tem pa pride okusen prigrizek, ki zanj poskrbijo izbrane članice. Na noge toraj, in agitirajte za SZZ. — Mary Kocjan, R. G. S., članica.

Št. 31, Gilbert, Minn. — Danes sporočam prvič v listu Zarja, kako se imamo tukaj v našem mestu. Da se dosedaj nisimo še nič potrudile za novimi članicami je krivo to, ker je bila naša tajnica preveč zaposlena; pripravljala je bala svoji starejši hčeri, ki se je poročila z Josephom Tanko. Jaz sem pa šele pred enim mesecem prestopila semkaj od št. 19; sem toraj še malo časa tukaj in še nimam tiste korajže kakor one, ki so no tri od začetka. Več me je vprašalo, zakaj sem sedaj prestopila od št. 19. Zakaj neki? zato ker vsak je doma najbolj korajžen, še petelin je na domačem dvorišču bolj ponosen in korajžen. Pristopila sem bila pred dvema letoma k podružnici št. 19, ker takrat še ni bilo pri nas v Gilbertu nobene podružnice.

V listu A. S. iz dne 7. maja se vidi, kako sedaj nekatere podružnice pridno naberajo nove članice. Tako je prav. Št. 25 je sedaj na vrhu. Častitam. Le tako naprej, če boste zložne, boste lahko odnesle venec zmage. Za vzgled imejte zadnjo kampanjo za A. S. Mesto Joliet je odneslo zmago, pa zakaj? Ker so bili zložni in so se zavedali, kjer je sloga tam je zmaga. Ravno tako bo sedaj v kampanji za nove članice: le tam bo zmaga, kjer je sloga in kjer ni zavisti in nasprotovanja. Kar se pa tiče posameznih članic je dosedaj dobila še največ novih Mrs. Jennie Ozanič, tajnica podružnice št. 11. Častitam. Le krepko naprej in se tudi dobro oboroži in varuj, da ti kdo med tem časom ne pobere starih članic, drugače število tvojega članstva kljub tvoje-

mu izrednemu trudu ne bo šlo naprej.

Vsaka podružnica želi, da ostanejo članice tam, kamor se prvotno vpišejo. Vsaka podružnica želi, da neprestano raste in se krepi, ne pa da jo njene članice zapuščajo in prestopljajo drugam. Seveda so izjeme, ko mora vsakič katera odstoptiti in iti drugam, na primere, če živi drugje. Če sta pa po dve ali tri podružnice v enem mestu, pa ena drugi jemlje članice, je pa sama neumnost, in vsaka ve, da dotična podružnica ima ravno ista pravila ali pravice kot prva in vsaka podružnica jih zase nabira, ne za druge; to bi si morale vse zapomniti. Naša tajnica pravi, da bo prav dobro sedaj zana-prej varovala vsako članico, da ji kdo katere ne odpelje. Tako je prav. Le doma bodimo, pa bomo videli, da nam bodo dali več kredita kakor drugje. Sedaj, ko se malo odpočijem od minule kampanje, bom pa še sama z našo tajnico malo pogledala, če se kaj novih dobi. Seveda, da bi v našem mestu mogli dobiti kakšno nagrado ni misliti; je pre malo mesto in ni dosti slovenskih žena, da bi mogli misliti na kaj takega. Pa saj imamo ravno v našem malem mestu drugo zmago in drugo nagrado v minuli kampanji; sedaj se naj, pa še po drugih naselbinah potrudijo, da bodo dobili prve, potem se bo pa Minnesota prav postavila. Sedaj se še zahvalim vsem onim članicam in sploh vsem tistim, ki ste mi častitali na drugi zmagi v kampanji za A. S.; ravno tako lepa hvala tisti, ki mi je poslala telegram, in hvala vsem, ki so mi ustmeno, pismeno ali telefonično častitali. Hvala tudi Mrs. Marie Prislund za častitke. Bog vas živi! — Angela Preglet.

Št. 36, McKinley, Minn. — Delavske razmere so bile pri nas slabe že dalj časa. Pričakovali smo, da se bodo na pomlad izboljšale, pa se je zgodilo ravno nasprotno: v par dneh se je obrnilo tako, da svet s strahom pričakuje, kaj pride za naprej.

In v teh trdih časih so se moje sestre name zmislele ter mi priredile “party” ob moji pet in dvajset letnici poroke. Nikdar si nisem mislila, da bom kaj takega doživela v tujini med samim stranskim svetom. Obdarovale so me z denarjem, lepo rožo, vsakovrstnimi drugimi rečmi, ki jih bom hranila do svoje smrti, pa tudi razne vrste lepih in dobrih jestvin so prinesle.

Na tem mestu se prav iz srca zahvalim vsem, ki so nas ob tej priliki, 3. maja, obiskali: prijateljem in znanim ob blizu in daleč, posebno pa članicam SZZ. iz McKinley. Želim, da bi vam mogla vse to o priliki povrniti.

Dekleta in žene, ki še niste članice S. Ž. Z., nikar ne odlašajte, saj niti same ne veste, kaj vam lahko en kvoder prinese, ki ga plačate na mesec; tega vam je že samo Zarja vredna. — Amalija Tahija.

* * *

Podpisana se tem potom zahvalim vsem članicam podr. št. 36 za vse, kar ste mi darovale v času moje bolezní ter želim

obilje uspeha SZZ., ki jo priporočam vsem ženam in dekletom. — Mary Mohar.

Št. 37, Greaney, Minn. — O naši farmerski naselbini se bolj malo sliši, zato sem bom pa jaz malo oglasila.

Članice naše podružnice živimo daleč ena od druge, smo pa složne in zadovoljne. Za Veliko noč smo skupno pristopile k sv. obhajilu. Tistim članicam, ki redno prihajate na mesečne seje, se naj na tem mestu zahvalim; tiste, ki ste bolj oddaljene, ste oproščene, vendar vas prosim, da zdaj v poletnem času po možnosti tudi ve pridite na seje. Če nas je malo, nam je dolg čas. Pridite vse prav gotovo na sejo junija meseca, ker imamo nekaj posebnega za ta čas. Posebno nam je dolg čas po eni mladi članici, Miss Mary Flake. Niti enega meseca ni izpuštila, da ne bila prišla na sejo, zadnjo zimo je pa ni bilo. Zvedele smo, da je zbolela, šla k več zdravnikom, vendar se ji zdravje ni hotelo zboljšati; morala se je podati v bolnišnico. Ker je daleč od nas, je ne moremo obiskovati, zato se je pa vsaj spomnimo v molitvi, da bi se kmalu zopet zdrava vrnila v našo sredo. — Katarina Kochevar, tajnica.

No. 39, Biwabik, Minn.—Dear Sisters:—I would like to say a few words to express my appreciation and gratitude for the beautiful and useful gifts I received at the shower and wedding party held in my honor at the Biwabik Park Pavilion, Saturday, May 9, 1931.

I would especially like to thank the SLU. of Biwabik for undertaking the task of arranging for the wedding party and for the beautiful gift presented by them.

It was indeed a pleasure to see about three hundred friends and relatives gathered together and enjoying such a

Gospodinjstvo

KUHINJSKI RECEPTI PODRUŽNICE ŠT. 1.

Mrs. Mary Gruden je prinesla na sejo okusen oranžni kek, ki se takole napravi: — Šest rumenjakov dobro vtepi, prideni šalčko in pol sladkorja, in zopet vtepaj. Dodaj štiri žlice vode in štiri žlice oranžnega soka ter zmešaj. Nato dodeni še šalčko in pol moka in zopet dobro zmešaj. Posebej vtepi šest beljakov in jim primešaj pol kavine žličke cream of tartar. Vse to počasi primešaj k rumenjaku. Kek peci v modelu z rožičkom. Deni ga v srednje vročo pečico in ga peči eno uro. Ko je pečen, posodo s kekom narobe obrni, da se ohladi.

Za nadev (frosting) rabi sledeče: En beljak dobro stepi, dodaj 12 žličk sladkornega praška (powdered sugar) in sok od polovice oranže. Vse to vtepaj tako dolgo, da drži obliko, nakar pomaži s tem kek.

Mrs. Josephine Remšak nas je pogostila s pravim starokrajским "želodcem".

sociable evening. Excellent music was furnished by the Kure Tamburica Orchestra. A delicious lunch was served later in the evening at which time I was presented with a beautiful set of silverware and a large wedding cake by the secretary of our branch. Many other beautiful gifts including a large purse were also presented.

Again I wish to thank the Slovenian Ladies Union Branch No. 39 and my many friends and relatives. May the Lord repay your kindness if I cannot do so. — Miss Mary Tometz.

Št. 41, Collinwood, Ohio. — Pri naši podružnici vlada že od začetka prav lepa sloga in zadovoljnost. Mesečne seje so prav dobro obiskane. Do sedaj smo imele našo sejo na domu predsednice Mrs. Mary Lusin, za kar se ji v imenu članic prav lepo zahvaljujem. Ker nas je vsak dan več in je naše društvo narastlo preko sto članic, smo sklenile na zadnji seji, da se vrši seja vsak prvi četrtek v mesecu v Turkovy dvorani na 16011 Waterloo Rd. Sestre, ne pozabite in vdeležite se vsake seje, ako vam je mogoče. Na zadnji seji sem resignirala kot tajnica, ker grem na delo vsak dan in mi je nemogoče biti tajnica, ker nimam dovolj časa. Naša nova izvoljena tajnica je Mrs. Mary Rogel, 16105 Trafalgar Ave., in je ena izmed najbolj aktivnih članic. Vem da bo, kakor do sedaj, tudi za naprej delala v korist naše podružnice in SZZ. — Anna Stopar, tajnica.

Št. 43, Milwaukee, Wis. — Naša podružnica je imela redno mesečno sejo v ponedeljek 5. maja. Bila je zelo pomembna in prijetna. Pristopilo je 15 novih kandidatinj. Vsa čast našim marljivim članicam, ki so se potrudile, da so dobile toliko novih. Upam, da bo naša podružnica

Ta reč je še boljša kot sloveče "kranjske" klobase. Napravi se tako: — Vzemi svinjskega mesa, ga zreži, in dodeni dišav, da moraš meso za želodec dalje časa mešati. Ko je meso dobro vdelano, ga natlači v dobro opran svinjski želodec; (če tega ne moreš dobiti, so dobra tudi velika čreva.) Želodec zašij ali zašpili kjer je odprtina, ter ga deni v prešo za kaka dva tedna; to se pravi, položi ga na desko, na vrh deni dve trški in nanje položi kamen ali kako drugo težo, da želodec dobi podolgasto in ploščato obliko. Ne pozabi ga večkrat obrniti. Ko ga vzameš iz preše, ga deni v zračni prostor sušit, ter ga vsak dan obrni. Če ga želiš kuhati, bo želodec v enem mesecu dober zato. Če pa želiš sirovega jesti, ga pusti tako dolgo, da se dodobra pošuši. M. P.

Kadar pripravljáš tako zvani zmešani krompir (pire), pazi, da bo mleko, katero primešáš, vrelo. Mrzlo ali mlačno mleko napravi jed težko.

tudi deležna kakšne nagrade čeravno je še mlada. Po seji pa smo imele okusno malico. Na tem mestu se želim zahvaliti članicam, ki so za to preskrbele; blagajničarka J. Tominšek je dala pečeno prekajeno šunko, ki se napravi z "brown sugar" in "ginger ale", pa mislim da jo je polila z newyorškim vinom, ker je bila tako okusna. Predsednica G. Delopst je prinesla "Cheese cake". Ker tega nisem bila nič deležna, bi apelirala na sestro Delopst, da bi drugič dva prinesla. Mrs. Christine Rebernišek je prinesla izvrsten "angel food cake". Mrs. Marie Bevc pa se je postavila z okusnim orehovim šartelnom. Priporočala bi, ako ga bode še kdaj prinesla, da bi bil še enkrat tako velik. Zahvalim se tudi Mrs. J. Tominšek, Mrs. Antonia Cverteznik in Mrs. Jane Kolentz, ki so nas založile z newyorško kapljico. Toraj še enkrat lepa hvala vsem! Novo pristoplim članicam pa kličem: Dobro došle med nami! — Antonia Velkoverh, tajnica.

Št. 46, St. Louis, Missouri. — Članicam naše podružnice se pristrčno zahvaljujemo, da so pomagale naši prvi plesni prireditvi do tako velikega uspeha. Ker je bilo vreme slabo, mnogo naših prijateljev ni moglo priti, toda tisti, ki so prišli, so bili toliko darežljivi in so nam pomagali do lepe svote. Denar bomo imele v svoji blagajni za bodoče potrebe naše podružnice. Vsa pokrepčila so darovale članice same, za kar se jim moramo v resnici najlepše zahvaliti.

Članice so prejele velikonočno sv. obhajilo skupaj z društvom Presv. Srca.

Naše seje se bodo vršile odslj vsako prvo nedeljo v mesecu; spremenile smo dan seje na željo gl. tajnice. Prihodnja seja bo toraj prvo nedeljo v juniju. Prosim, da pridete vse. Po seji bomo igrale "bunco". — Miss Mary Speck, tajnica.

Kadar pereš svilen blago, prideni vodi nekoliko soli in blago bo ohranilo prvotno barvo, pa tudi mehkeje bo.

*

Rjaste madeže odpravimo iz belih tkanin na ta način, da madež polijemo z gorkim limonovim sokom ter držimo tkano nad paro in jo žmemo. Celo stare rjaste madeže odpravimo na ta način v par minutah.

*

Noži in vilice, s katerimi obdelavaš ribe, imajo neprijeten duh. Odstraniš ga, ako jih obribaš s kožo limone.

*

Ako imaš pri hiši limone, katere so se posušile, naliž v ponev vroče, a ne vrele vode in vanjo naloži limone. Pusti tako na kraju peči, kjer ne more vreti, dve uri. Nato pa pusti shladiti limone v isti vodi. Limone bodo kot sveže.

*

Kadar izprazniš zabož za smeti in odpadke, zažgi v zaboju časopis. S tem zamoriš bacile.

Flashes

Mrs. Albina Novak, our Superintendent of Educational Clubs, was recently elected State President of the Woodmen Circle at the convention in Dayton, Ohio. Our congratulations.

* * *

Branch No. 8, Steelton, Pa., and Branch No. 25, Cleveland, Ohio, report that their young ladies have done splendid work in honor of their mothers for Mothers day. We did not receive similar reports from other branches.

* * *

Cleveland "Orels" exhibited one of the most appropriate programs on May 10 in honor of their mothers. It should also be remembered by us.

* * *

Chicago boys and girls are preparing for "Our Page Follies" to be staged May 24. An original show — written and performed by themselves, — in a light comic way depicting the numerous characters of "Our Page", Glasilo KSKJ.

* * *

The present campaign is bringing many young people to SLU. The application blanks show that almost 50% of the new members are less than 25 years old. This means that the English section of Zarja will probably increase in interest as the months go by. Or, am I mistaken in my conclusions?

* * *

Do you know, that the world known movie actress Laura La Plante is a Slovene?

Do you know that Dr. Max Adrian, the famous tenor of The German Grand Opera Company recently touring the United States, is a Slovene, born at Sv. Jurij, Štajersko, now part of Jugoslavia?

* * *

Two names have been submitted so far for our English Section: "Koffee Klatch" and "Busy Bee Corner". Let's have more of them. The prize of \$2.50 for the best name will be given when we get a few more suggestions. Write, girls.

* * *

All material for Zarja must be received by the Editor not later than the 12th of the month, because on the 15th of each month all the material for next month's issue is handed over to the printers. — Letters received on or after the 15th of each month — no matter how important — cannot be published in the next Zarja, but will be retained for the second next issue. — We had to omit several write-ups because they came too late for the intended issue and were out of date for the second following issue.

The Editor.

A promising young member

We wish to acquaint the entire Union with one of our members of whom we are very proud, Miss Elvira Kure, daughter of Mr. and Mrs. John Kure of Biwabik, Minnesota.

MISS ELVIRA KURE

Miss Kure will graduate from the Biwabik High School this June as valedictorian of her class. During her last year in school she has been editor-in-chief of the school paper and represented her school in the district shorthand contest. We are especially proud to say that she received first place and represented the Biwabik High School in the State contest held in St. Paul, Minnesota where she won State championship in shorthand.

We, the SLU, of Biwabik have great pride in the fact that she is a member of our union and has won so many honors during the course of the school year. To show our appreciation of her success and to encourage her to more success, Miss Kure was presented with a gold piece by the secretary of our branch.

We hope that many more of our members, not only in our branch but throughout the entire Union, will be equally as successful as Miss Kure has been. We, each and everyone of us wish her more success in the future. — Branch No. 39, Biwabik, Minn.

TO BE REMEMBERED:

If you would not be forgotten as soon as you are dead, either write things worth reading or do things worth writing.—Franklin.

A FEW HINTS ABOUT FASHION

Tan is no longer popular — paleness is returning. A pack made of almond meal and mixed with water is a harmless bleach, which secures the desired results.

Prints for spring wear are in again. White grounds with large designs are smart with plain colored coats.

Plaids and checks win much favor.

Monograms are becoming an essential.

Smiles

selected by
Eleanor Novak

Boy: "How much are those chocolates?"

Clerk: "Six for five."

"Boy: "Let me see, six for five, five for four, four for three, two for one, one for nothing. I guess I'll take one for nothing."

First boy: "Your father must be an awful mean man. A shoemaker, and makin' you wear those old boots."

Second boy: "He's nothing to what your father is. A dentist, and your baby's only got one tooth."

Employer — "What can you do, boy?"

Applicant — "Anything, sir."

Employer — "Can you wheel a barrow full of smoke?"

Applicant — "Certainly, sir, if you will fill it."

Young lady, on her first visit to a Western ranch — "What is that coil of rope for?"

Cowboy — "That rope, lady, is used for catching cattle and horses."

Young lady — "O-oh! And what do you use for bait?"

Little Mary was going to take a trip and was duly warned not to speak to strangers.

At the station the conductor said, "Where are you going?" "To Detroit," answered Mary, so he put her on the Detroit train.

As the train pulled out Mary looked back and said, "Ha, ha, I fooled him that time. I am going to Chicago."

Aunt Frances said to her nephew one day: "What will you do when you are a man, Tommy?"

"I'll grow a beard," was the unexpected reply.

"Why," she asked.

"Because then I won't have nearly so much face to wash," said Tommy.

Trije rodovi

DOGODKI IZ NEKDANJIH DNI

Spisal Engelbert Gangl

(Dalje.)

Jože je hotel nekaj reči.

“Tiho!” je naglo izpregovoril oče, “ni treba govoriti, saj vem, kako je! Premotile so te njene oči in njeni denarji so te odvrnili od mene.”

“Ni res!” ga je prekinil sin.

“Če te še niso, pa te bodo. A tega ne maram učakati. Saj vem, kako se razvijajo take stvari. Pride mladina, in starost mora v kraj, prav tako, kakor vržem staro trto iz grive in jo namestim z novo. Jaz imam, hvala Bogu, toliko sam, da bom izhajal brez tistih mračnih pogledov. Zato je moj sklep ta: jutri greva k notarju in urediva tamkaj vse, kar je še treba, da bom jaz svoj in ti svoj. Tako sem že davno sklenil z materjo, da te ne pustim brez strehe in zemlje, da me ne boš kled. In ker mi je dana beseda sveta, zato pojdeva jutri k notarju in urediva vse to, kar sem zdaj povedal. Do pomladi bomo potem še pod eno streho, potlej priredim ono bajto koncem vrta zase in za mater, da bo mir med nami in da bom lahko čakal smrti. Ali zapomni si: če so bile tvoje misli take, da bi rodile slaba in nehvaležna dejanja, potem boš tepen že zaradi misli samih, toda tepla te bo druga roka, ki je ne vidiš!”

“Oče, ali vse to je tako čudno in nejasno. Jaz bi samo rad, da bi bil mir med nami in potem — no, seveda, da bi bila tudi Lenka zadovoljna.”

Stari je vstal in udaril s palico ob tla.

“Lenka bo zadovoljna, kadar bo ona gospodar. Gospa je že, potem pride kmalu tudi drugo. Sedaj lahko greš!”

“A vendar mi je žena . . .”

“Da, zato pojdi k nji in jutri se pripravi, da greva v mesto.”

“Še nekaj bi vam rad povedal, oče.”

“Ni treba. Vse je urejeno; kar ni, bo jutri. Ne razvnečaj me, ker bi ne mogel spati. Le pojdi k Lenki in pomni moje besede.”

Oče je sedel k peči in se stisnil v kot.

* * *

Zjutraj je pokrivala zemlja tanka ped padlega snega. Naletavalo je še vedno. V ostri burji so plesale snežinke po zraku, da se je včasih videlo, kakor da lete v oblake nazaj.

Stari Zavinščak se je gorko oblekel in zivil.

“Ali se kam odpravljajaš?” ga vpraša žena.

“Le pozovi Jožeta” reče starec.

“Pa v taki zimi! Ali se tako mudi? Saj se prehladiš!” tarna žena.

“To ni vse skupaj nič! Pokliči Jožeta, ker se mudi. In reci hlapcu, naj zapreže.”

V tem vstopi Jože.

“Pa danes vendar ne pojdete, oče! Počakajte, da se vreme kako ustanovi ali prevrže, saj ni nobene sile!” pravi sin.

“Sila ali ne sila — to je enako. Včeraj sem rekel, da greva danes in danes greva. Pa kaj je ta pot do Metlike! Človek stopi dvakrat, pa je tam. Prehodil sem že druga in drugačna pota, pa mi ni bilo nič. Zatorej se ne obotavljaj. Ali se morda bojiš ti, da ne dobiš nahoda?”

In tako sta sedla na voz in se odpeljala.

Pri notarju sta kmalu opravila. Stari je ukrenil tako, da je bilo dobro na obe strani. Kakor bi se mu kamen odvalil od srca, tako lahkega se je čutil, ko je stopal s sinom iz pisarnice do krčme, kjer ga je čakal voz. Od veselja, da se je otresel vsega bremena, je pozabil na dušič kašelj in rade volje je plačeval za vino, da so mu kmalu zagorela lica in da je končno govoril sam za vso družbo, ki se je polagoma nabrala ob njem. Mračilo se je že, ko sta sedla s sinom na voz. Oče je začel dremati, Jože je moral paziti nanj, da se ni kimajoč prevrgel z voza. V gostih kosmih je padal sneg na zemljo. V dalji je bilo videti, kakor da se trgajo v višavi sive krpice in se plešoč spuščajo k tlom.

Stari je imel nemirno noč. Obhajala ga je vročina in v prsih je čutil ostro zbadanje. Drugi dan ni mogel vstati. Sodil je, da je truden in da mu je neprijetno, ker je preveč pil. Kuhali so mu lipov čaj in mu pokladali na prsi pregrete rjuhe. A ni se hotelo obrniti na bolje. Poklicali so iz mesta zdravnika. Gledal je bolnika, kimal z glavo, dvigal ramena. Naposled je dejal, da so ga pozvali prepozno.

Stari Zavinščak je umrl.

Ko so ga zagrebli, je ostal spomin nanj med domačimi in med sosedi. Med temi je bilo mnogo takih, ki so bili Zavinščakovi dolžniki. Posojal je sosedom denar na visoke obresti, a kmet je moral poleg obresti privržati tudi mošt, nositi v hišo jajca in kokoši, ker se je bal zamere in sodnije. Zato so se staremu Zavinščaku laskali v lice, a za hrbtom so tarnali in tožili o njegovi grabežljivosti.

XIV.

Pozabili pa so skoro na domu nanj, ko je dobila Lenka sina. Tedaj je že drugič zazelenela Zavinščakova gomila, in v kričečem otrokovem joku je zamrla žalost očetova in materina. Izpolnilo se je pričakovanje.

Ali kako mu bodi ime?

Jože je hotel imeti kaj domačega, Lenka se je temu upirala.

“Sama imava dovolj domači imeni!”

Njen sin pa naj že z imenom kaže, da je kaj več, nego so drugi vaški otročaji. Mati mu je meščanka, oče je bogat, zakaj bi ne imel njiju sin gosposkega imena? — Naposled je izprevidel tudi Jože, da je Lenkino sklepanje pravo, in tako sta se končno domenila, da ga krste za Friderika, a zvali ga bodo za Friceta. — Že samo ime zveni tako visoko!

“To je zopet nova posebnost!” so govorili ljudje.

Prva in največja posebnost je bila, da je nosila Lenka klobuk — in zdaj še to! Tako ime, ki ni za kmetiška usta. A vse to gotovo nalašč, samo da bi bila večja razlika med kmeti in med gospodo!

Jože je bil vajeen že od mladih nog, da se je ogibal družbe svojih vrstnikov. Z dekletom, ki ga je privedel za ženo na dom iz tujine, se je popolnoma ločil od njih. Tako so vsaj govorili in trdili.

“Ničesar neče imeti z nami enakega! Gospod hoče biti. Še županil bi nam, če bi imeli svojo občino!”

Niso marali zanj, a rabili so ga vselej, kadar je komu zmanjkalo denarja. Jože se je ravnal po očetovem zgledu, ker je prinašala taka uporaba denarja največ dobička. In tega je bilo treba čedalje več, ker je vedno pritiskala Lenka na moža, da naj kupi kje drugod kaj primernega, da se bodo izselili odtod.

Mati Jožetova je živela sama zase. Odbrala si je izbo v dolenjem prisolnčnem delu hiše in si jo uredila po svoje. Glavno je bilo, da si je postavila v kotu oltarček in pred njim klečalnico. Po moževi smrti je mislila z vsakim hipom, da se oglasi smrt tudi pri nji. Zatorej je sklenila starka, da bo vedno pripravljena, naj pride smrt, kadar hoče. Navadili so se materine osamelosti tako, da se jim je zdelo čudno, ako je stopila iz izbe.

Jože je trzil z vinom in prešiči tudi še nadalje. Večkrat ga je dovedla pot tudi v Kranj. Izbral pa si je drugo gostilnico, ker se ni hotelo napeto razmerje med njim in Francetom Ribičem izravnati. Očetova dedščina, ki jo je vzela Lenka s seboj, je napravila med obema hišama razkol. Čutili pa so ga le bolj domači ljudje; živeli so daleč narazen, zato ni bila napetost tako očitna. Le kadar se je pripeljal Zavinščak v Kranj in zavil z vozom na drugo

dvorišče, so si začeli šepetati ljudje, da je zavladalo med mladimi nesoglasje.

Ako sta se France in Jože slučajno srečala, sta se obrnila vsak v svojo stran, da si ni bilo treba podati rok. Ako pa se nista mogla izogniti drug drugemu, je bil njiju pozdrav hladan, mrzel, sovražen.

“Požeruh je zopet tu!” se je jezil France med prijatelji. “Gotovo je prišel samo na prežo, kaj bi mi še lahko odjedel in odnesel tja v svoje nenasitno gnezdo.”

Ljudi, ki so tržili z Zavinščakom, je izkušal Ribič odvrniti od njega in jih pridobiti za druge trgovce, ki se niso ogibali njegove hiše. Nekaj jih je res popustilo Zavinščaka in slušalo prigovarjanju Ribiča, ki je bil takega uspeha vesel, da je dajal za pijačo in klel svaka in sestro. Prizanašal ni niti onemu, ki je že trohnel v grobu — staremu Zavinščaku.

Nič ni bilo v Jožetu veselja, kadar se je bližal lepemu gorenjskemu mestu.

“Kje so tvoje misli, Lenka?” se je izpraševal, ko se je iztekala njegova pot med vrste mestnih hiš.

“Ali spremljajo tvoje misli mene, ali iščejo koga drugega, ali se radoste doma, ko objemajo z ljubeznijo Friceta? . . .”

Začel se je izogibati Kranju. Pošiljal je tja svoje prekupce in mešetarje, sam je razvil trgovino po krajih do Ljubljane, a še bolj se je obračal na ono stran Kolpe, na Hrvaško, tja do Zagreba in Siska.

In kadar je njegov voz zavil proti Gorjancem, so plavali za njim Lenkini pogledi. Pošiljalo jih je tja hrepenenje po skaloviti domači okolici, po solčnih planinah, po ljudeh, ki živijo tamkaj in ki spe v domačih tleh ob znožju veličastnih gorskih sten.

“Mama, kam gledaš tako tiho in nepremično?” jo je vprašal kodrolasi Frice.

In zdaj se je Lenka zdramila iz misli. Srce ji je zatrepetalo, zaplapolal je v njem žar materinske ljubezni. Nagnila se je Lenka do otrokovega belega čelca in mu povedala s poljubom, da je Frice njen in ona njegova mati.

* * *

Po Zavinkovcih je zašumelo, od ust do ust je šla novica: “Ilija Prelič se je vrnil iz Amerike!”

Dvajset let je minilo, kar je odšel preko morja. Bil je takrat še mlad, a ni se mu hoteli delati. Prodal je bajto in kar je imel sveta okolo nje, in hajdi na pot, na daleko, neznano. Dohajali so iz Amerike glasovi, da cvete tamkaj bogastvo, ki si ga človek kar mimogrede lahko nasuje v žep. In Iliji Preliču se je zaželelo onega bogastva. Odšel je, noč ga je vzela.

In zdaj se je vrnil Ilija. Prej ubog in umazan, zdaj bogat in gosposki. Zlata verižica mu je blestela na telovniku, v prstanih so žareli dragi kameni. Vino je teklo od mize, ko je položil nanjo napeto de-

narnico. Kakor ni bilo prej zanikrnemu Iliji enakega, tako ni bilo zdaj Američanu Preliču para.

Dasi starejši od Jožeta, se mu je takoj približal, ko se je vrnil v domačo vas.

"Gospoda z gospodo!" je govoril oblastno. "Kmetiški ušivci naj žive zase!"

Brž je ponudil Jožetu pobratimstvo.

"S tabo vsaj lahko govorim, ker si bil nekoliko dlje nego samo do domačega svinjaka, čeprav ni ta svet, ki si ga prepotoval, v primeri z onim, ki sem ga prehodil jaz, nič večji nego moja dlan. Tu je vse tako tesno in majhno, da se človek čuti kakor medved v kletki."

"A zakaj je prišel medved v kletko?" ga je z nasmehom vprašal Jože.

"Hotel si reči, zakaj sem se vrnil domov?"

"Da!"

"Zakaj? Nekaj čudnega je prišlo vame. Nekaj se je zbudilo in oglasilo kakor otrok, ki joče po materi. Ali dušil sem v sebi ta glas. Bilo je še malo denarja, a bilo ga je treba dosti, ako hočem nazaj, da se pokažem ljudem. Zato sem delal — tako ali drugače, samo da je bilo več zaslužka in dobička. Žuljave so bile roke, a denarja je bilo dovolj. Časih sem ga služil brez žuljev — že pride prilika, taka ali drugačna, da se ti odpro zakladi. Lovil sem ljudi ob pristanišču in jim preskrbljal službe, pa so plačevali. Začeli so mi siveti lasje na sencih — e, Ilija, vstani, pojdi, oglej se še enkrat po domači grudi! Če poide drobiž, pa spet prejadraš to kapljo zelenega morja, če ti ne bo vseč pod domačim nebom, pa jo ubereš v novo domovino. Tam je vsega na izbero, dobro in gosposko živi človek, ali domače grude ni tam. Zato je prišel Ilija, in glej — tako je medved v kletki!"

Tako je govoril Ilija. Dostikrat se je kar sam povabil k obedu. Zavinščakovim je govoril o čudovitih rečeh, da so gledali debelo in začudeno. Kadar se je napil, je razmetal po mizi ameriški denar, ki ga je prinesel s seboj, da bi ga kazal ljudem, kakšen je, kakšno ceno ima, da mu celo vsega ni bilo treba zamenjati z našim denarjem.

Ljudje so ga blagrovale in zavidali obenem. Zgriinjali so se ob njem možje, da so poslušali njegove pripovedke, hvalili njegovo umno glavo in vztrajnost, ki sta mu pripomogli do sreče. Hvala je prijala Iliji nad vse. Zato je zalival ljudi z vinom, da so cepali pod mizo in mu v čast prepevali neubrane napitnice. Kadar je bil pri volji, je plačeval za vino po teden dni, da je zastalo na vasi vse delo. Ako je prišel mimo treezn človek, se mu je zagabilo, ko je videl toliko vinjenosti. Obrazi so bili napeti, oči krvave, ostudno je dišalo naokrog po prelitem vinu.

"Hej, sosed Marko, krasno devojko imaš, lepo, mlado ženo! Dovedi jo sem, da se poraduje z nami!" je kričal Ilija.

Strmeli so vanj motni, kalni pogledi: prihajali so ljudje k radodarnemu Američanu, ki jih je zalival z vinom. Nagibale so se zaspane glave do mize; smrčali so napiti možje. Ilija je hodil po vasi od hiše do hiše in pravil ženam, kolik dobrotnik je njihovim možem, ki spe v gostilnici, uspavani od njegove pijače. Slepil jih je z denarjem, z lepimi steklenimi bisernicami je ovijal devojkam vratove. Tiste dni, ko je plačeval Ilija za pijačo, je valovilo po vasi nebrzdano, razuzdano življenje. Vse je bilo iz reda, vse izpremenjeno, vse si je osvajal Američanov denar.

Večkrat je Ilija Prelič odpotoval z Zavinščakom, da se je streznil in da se je poleglo razburkano življenje doma. Hotel si je Jožeta osvojiti tako, da bi sklenila kupčijsko zvezo. Ako pa sta odpotovala v Zagreb ali v kako večje mesto, je moral tržiti Zavinščak sam, zakaj Prelič je iskal samo zabave, do resnega dela mu ni bilo. Največkrat se je vrnil Zavinščak sam, nekaj dni pozneje je došel Prelič, ko se je že naživel in izradoval. Kadar je odrinil z doma Zavinščak sam, je Ilija prihajal v njegovo hišo, češ, da bo kratkočasil ženo Lenko, ki se ji je tožilo po možu. Življenje v Ameriki je Preliča ugladilo, da je bil tudi lahko zabaven in kratkočasen, dasi brez vina. Malemu Fricetu je prinašal iz mesta igrač in sladkarij, da ga je začel deček klicati za strica, da mu je bil vdan in da je zmeraj povpraševal mater, kod hodi Ilija, ako ga ni bilo v hišo.

No, taka vprašanja so bila redka, ker so bili Preličevi obiski vedno pogostejši. Fric se je zabaval s svojimi igračami v kotu ali na vrtu, Ilija se je pa razgovarjal z Lenko. Živahen mu je bil glas, veselo je bilo njegovo pripovedovanje. Govoril je o velikem svetu, ki je tako prostran in tako brezmejen, da se giblje človek v njem popolnoma poleg volje, da ga ne ovira nihče, da bi se ne mogla razvijati njegova svoboda. Živi kakor ptica v zraku, ki vesla iz dalje v daljo; neovirana in svobodna ji je pot.

"Kdo se meni zame, ko se izgubim med milijoni svobodnih ljudi? Samo moja volja je moj gospod. Ne poznam nobenih ovir, nobenih obveznosti, nobenih vezi. Kakor hoče srce, tako mi je življenje! A tu je vse tesno in majhno. Človek je res kakor medved v kletki. To pa zategadelj, ker ima preveč ozirov, ker mu leži v srcu strah namesto veselega razpoloženja in svobodne zamisli. E, Lenka, da smo v Ameriki, to bi živeli."

Lenki je bilo tem tesneje, čim svobodneje se je glasil Preličev govor. Čutila je, kako je odvisna od razmer, ki so nastopile z dnevom poroke, kako je priklenjena na ta dom, ki ji ne more dati zadovoljstva. In zdaj je priklenjena na dom toliko bolj, ker ima sina.

(Dalje prihodnjič.)